

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Στρασβούργο, 28.4.2015
COM(2015) 185 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια

Στόχος της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι να διασφαλίσει ότι οι άνθρωποι ζουν σε έναν χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης χωρίς εσωτερικά σύνορα. Οι Ευρωπαίοι θα πρέπει να διαπνέονται από την εμπιστοσύνη ότι η ελευθερία και η ασφάλειά τους προστατεύονται καλά όπου και αν μετακινούνται στο εσωτερικό της Ευρώπης, σε απόλυτη συμμόρφωση με τις αξίες της Ένωσης, μεταξύ άλλων και του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Τα τελευταία χρόνια έκαναν την εμφάνισή τους νέες και περίπλοκες απειλές, τονίζοντας την ανάγκη για περαιτέρω συνέργειες και στενότερη συνεργασία σε όλα τα επίπεδα. Πολλές από τις σημερινές ανησυχίες για την ασφάλεια οφείλονται στην αστάθεια που παρατηρείται στην άμεση γειτονία της ΕΕ και στις μεταβαλλόμενες μορφές ριζοσπαστικοποίησης, βίας και τρομοκρατίας. Οι απειλές διαφοροποιούνται ολοένα περισσότερο και γίνονται όλο πιο διεθνείς, ενώ παράλληλα αποκτούν ολοένα αυξανόμενο διασυνοριακό και διατομεακό χαρακτήρα.

Οι απειλές αυτές επιβάλλουν την αποτελεσματική και **συντονισμένη απάντηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο**. Όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ συμφωνούν ότι χρειαζόμαστε μια ανανεωμένη στρατηγική για την εσωτερική ασφάλεια για την επόμενη πενταετία.¹

Με στόχο την επίτευξη αυτού του στόχου, το παρόν **ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια** καθορίζει τον τρόπο με τον οποίον η Ένωση μπορεί να προσφέρει **προστιθέμενη αξία** ώστε να στηρίζει τα κράτη μέλη κατά την κατοχύρωση της ασφάλειας. Όπως δήλωσε ο Πρόεδρος κ. Jean-Claude Juncker στις κατευθυντήριες γραμμές του σε θέματα πολιτικής *«Η καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας αποτελεί κοινή ευρωπαϊκή ευθύνη»*.² Τα κράτη μέλη επιφορτίζονται με την ευθύνη για την προάσπιση της ασφάλειας στην πρώτη γραμμή, αλλά δεν είναι πλέον σε θέση να επιτύχουν πλήρως μόνο με τις δικές τους δυνάμεις. Παράλληλα με τον πλήρη σεβασμό των εθνικών αρμοδιοτήτων για την περιφρούρηση του νόμου και τη διασφάλιση της εσωτερικής ασφάλειας, όλοι οι σχετικοί φορείς σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο είναι αναγκαίο να συνεργάζονται καλύτερα για την αντιμετώπιση των διασυνοριακών απειλών. Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια πρέπει, επομένως, να αποτελεί **κοινό θεματολόγιο** της Ένωσης και των κρατών μελών. Το αποτέλεσμα θα πρέπει να είναι **ένας χώρος εσωτερικής ασφάλειας στην ΕΕ** όπου τα άτομα προστατεύονται με πλήρη σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων.

Το θεματολόγιο αυτό θα αποτελέσει τον κινητήριο μοχλό για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών, την αύξηση της επιχειρησιακής συνεργασίας και την εδραίωση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, αξιοποιώντας το ολοσχερές φάσμα των πολιτικών και των μέσων της ΕΕ. Θα διασφαλίσει τη συντονισμένη λειτουργία της εσωτερικής και της εξωτερικής διάστασης της ασφάλειας. Παρότι η ΕΕ πρέπει να παραμένει σε εγρήγορση απέναντι σε άλλες αναδυόμενες απειλές για τις οποίες είναι πιθανό να απαιτηθεί επίσης συντονισμένη απόκριση εκ μέρους της ΕΕ, το θεματολόγιο δίνει προτεραιότητα στην **τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα και το έγκλημα στον κυβερνοχώρο** ως αλληλοσυνδεόμενους τομείς με έντονη διασυνοριακή διάσταση, όπου η δράση της ΕΕ μπορεί να κάνει πραγματική διαφορά.

1. ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΘΕΜΑΤΑ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

¹ Συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου EUCO 79/14 της 27.6.2014 Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2014/2918 της 17.12.2014 Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 4.12.2014 σχετικά με την ανάπτυξη μιας ανανεωμένης στρατηγικής της ΕΕ για την εσωτερική ασφάλεια.

² Νέο ξεκίνημα για την Ευρώπη: Το πρόγραμμά μου για απασχόληση, ανάπτυξη, δικαιοσύνη και δημοκρατική αλλαγή. Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 15.7.2014.

Η ΕΕ έχει ήδη θέσει σε εφαρμογή σειρά νομικών, πρακτικών και υποστηρικτικών εργαλείων για την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χώρου εσωτερικής ασφάλειας. Εξακολουθούν να ισχύουν οι στρατηγικοί στόχοι που ορίζονται στη στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας 2010-2014, ενώ θα πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια για την επίτευξή τους.³ Η Συνθήκη της Λισαβόνας δημιούργησε το κατάλληλο υπόβαθρο για την Ευρωπαϊκή Ένωση για την επίτευξη αυτού του στόχου, ενισχύοντας το νομικό πλαίσιο με σκοπό τη σύζευξη των προσπαθειών και τη διασφάλιση της ελευθερίας και της ασφάλειας, της εσωτερικής ελεύθερης κυκλοφορίας και την αποτελεσματική απόκριση της ΕΕ στις διασυνοριακές απειλές. Ενίσχυσε την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων και του δημοκρατικού ελέγχου επί των πολιτικών της Ένωσης για την εσωτερική ασφάλεια και έχρισε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ισότιμο συννομοθέτη στον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας στις ποινικές υποθέσεις. Από την 1η Δεκεμβρίου 2014 η αστυνομική και δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις εμπίπτουν στη συνήθη έννομη τάξη της ΕΕ. Ο δικαστικός έλεγχος από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο και ο ρόλος που ασκεί η Επιτροπή ως θεματοφύλακας των Συνθηκών εφαρμόζονται πλέον πλήρως⁴, γεγονός που θα διασφαλίσει τον σεβασμό των δικαιωμάτων των ατόμων και θα ενισχύσει την ασφάλεια δικαίου και την εμπιστοσύνη.

Έφτασε πλέον η στιγμή για βελτιωμένη και στενότερη συνεργασία. Η επιτυχία των εργαλείων που έθεσε σε εφαρμογή τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση βασίζεται, πρώτα απ' όλα, στον επιμερισμό των ευθυνών, την αμοιβαία εμπιστοσύνη και την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων φορέων: των θεσμικών οργάνων και των οργανισμών της ΕΕ, των κρατών μελών και των εθνικών αρχών.

Για τον σκοπό αυτό, το θεματολόγιο καθορίζει την καθολική, προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα και ρεαλιστική προσέγγιση που συμμερίζονται η ΕΕ και τα κράτη μέλη της. Προκειμένου να μεγιστοποιηθούν τα οφέλη των υφιστάμενων μέτρων της ΕΕ και, όπου αυτό είναι αναγκαίο, να υπάρξουν νέες και συμπληρωματικές δράσεις, απαιτείται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων βάσει **πέντε βασικών αρχών**.

Πρώτον, πρέπει να διασφαλίσουμε την πλήρη συμμόρφωση με τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η ασφάλεια και ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων δεν αποτελούν αντικρουόμενους στόχους, αλλά συμβατές και συμπληρωματικές επιδιώξεις της πολιτικής.⁵ Η προσέγγιση της Ένωσης στηρίζεται στις κοινές δημοκρατικές αξίες των ανοικτών κοινωνιών μας, στις οποίες συγκαταλέγεται και το κράτος δικαίου, και πρέπει να σέβεται και να προάγει τα θεμελιώδη δικαιώματα όπως αυτά ορίζονται στον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Όλα τα μέτρα ασφάλειας πρέπει να συμμορφώνονται με τις αρχές της αναγκαιότητας, της αναλογικότητας και της νομιμότητας, με κατάλληλες εγγυητικές ρήτρες για τη διασφάλιση της λογοδοσίας και της δικαστικής προσφυγής⁶. Η Επιτροπή θα ασκεί αυστηρό έλεγχο, ώστε κάθε μέτρο ασφάλειας να συμμορφώνεται πλήρως με τα θεμελιώδη δικαιώματα επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα την αποτελεσματική υλοποίηση των στόχων της. Οι επιπτώσεις οποιωνδήποτε νέων εκκρεμών πρωτοβουλιών στην ελεύθερη κυκλοφορία και την προστασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να συνάδουν πλήρως με την αρχή της αναλογικότητας και τα θεμελιώδη δικαιώματα. Πρόκειται για επιμεριζόμενη ευθύνη όλων των φορέων σε επίπεδο ΕΕ και κρατών μελών. Τα όργανα της ΕΕ, όπως ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (FRA)

³ Συμπεράσματα του Συμβουλίου της 25.2.2010 σχετικά με τη στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης: Προς ένα ευρωπαϊκό πρότυπο ασφάλειας. COM(2014) 154 final της 11.3.2014.

⁴ Με την επιφύλαξη των ειδικών όρων του πρωτοκόλλου 22 όσον αφορά τη Δανία και των πρωτοκόλλων 21 και 36 όσον αφορά το Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία.

⁵ Άρθρο 6 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων· απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2014 στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-293/12 και C-594/12, σκέψη 42.

⁶ Άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ανωτέρω αναφερόμενη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2014.

και ο Ευρωπαίος Επόπτης Προστασίας Δεδομένων, καλούνται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο κατά την παροχή συνδρομής στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και σε άλλους οργανισμούς της ΕΕ, ώστε να διαφυλάττουν και να προάγουν τις αξίες μας.

Δεύτερον, χρειαζόμαστε μεγαλύτερη διαφάνεια, λογοδοσία και δημοκρατικό έλεγχο για την εμπέδωση της εμπιστοσύνης των πολιτών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επωμισθεί πλήρως το ρόλο του ως συννομοθέτης, διασφαλίζοντας τον πλήρη δημοκρατικό έλεγχο. Ο ιδιαίτερος ρόλος των εθνικών κοινοβουλίων στον τομέα της ελευθερίας, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης⁷ αντανακλάται στην ευρύτερη δέσμευση της Επιτροπής για τη διεξαγωγή του ανανεωμένου πολιτικού διαλόγου με τα εθνικά κοινοβούλια. Η Επιτροπή θα ενημερώνει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο δύο φορές ετησίως σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος θεματολογίου. Η Επιτροπή θα εκπονήσει επίσης δείκτες επιδόσεων για τα βασικά μέσα της ΕΕ. Για να αυξήσει περαιτέρω τη διαφάνεια και τη συμμετοχή, η Επιτροπή θα συγκροτήσει το 2015 το συμβουλευτικό φόρουμ της ΕΕ για την ασφάλεια στο οποίο θα συρρέουν τα κράτη μέλη, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι οργανισμοί της ΕΕ, καθώς και εκπρόσωποι της κοινωνίας των πολιτών, της ακαδημαϊκής κοινότητας και του ιδιωτικού τομέα.

Τρίτον, πρέπει να μεριμνήσουμε για τη βελτιωμένη εφαρμογή και υλοποίηση των υφιστάμενων νομικών μηχανισμών της ΕΕ. Μία από τις προτεραιότητες της Επιτροπής θα είναι να συνδράμει τα κράτη μέλη ώστε να αναπτύξουν περαιτέρω την αμοιβαία εμπιστοσύνη, να αξιοποιήσουν στο έπακρο τα βασικά εργαλεία για την ανταλλαγή πληροφοριών και να προωθήσουν τη διασυνοριακή επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Τόσο η αξιολόγηση από ομοτίμους όσο και ο αποτελεσματικός έλεγχος της εφαρμογής των ευρωπαϊκών μέτρων καλούνται να διαδραματίσουν αμφοτέρω τον ρόλο τους.

Τέταρτον, χρειαζόμαστε τον ευρύτερο συγκερασμό των ενεργειών στο πλαίσιο της διυπηρεσιακής και διατομεακής προσέγγισης. Με αφετηρία τον εντεινόμενο δεσμό μεταξύ των ποικιλόμορφων απειλών σε θέματα ασφάλειας, επιβάλλεται ο απόλυτος συντονισμός της πολιτικής και των επιτόπιων δράσεων όλων των συναρμόδιων οργανισμών της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης και των εσωτερικών υποθέσεων⁸ και επέκεινα. Οι οργανισμοί αυτοί προσφέρουν το εξειδικευμένο υπόβαθρο στήριξης και εμπειρογνωμοσύνης για τα κράτη μέλη και την ΕΕ. Λειτουργούν ως κομβικά σημεία πληροφόρησης, συμβάλλουν στην εφαρμογή της νομοθεσίας της ΕΕ και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στις προσπάθειες υποστήριξης της επιχειρησιακής συνεργασίας, όπως στις κοινές διασυνοριακές δράσεις. Έχει φτάσει η στιγμή για την εμβάθυνση της συνεργασίας μεταξύ των προαναφερόμενων οργανισμών. Η Επιτροπή θα εγκαινιάσει τη διαδικασία του προβληματισμού για τον τρόπο μεγιστοποίησης της συμβολής τους, προσφεύγοντας στη στενότερη συνεργασία μεταξύ των οργανισμών, το συντονισμό με τα κράτη μέλη, τον σφαιρικό προγραμματισμό, τον προσεκτικό σχεδιασμό και τη στόχευση των πόρων.

Οι ειδικές δράσεις που αναλαμβάνονται σε ευρύ φάσμα πολιτικών της ΕΕ συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων ασφάλειας, μεταξύ άλλων στον τομέα των μεταφορών, της χρηματοδότησης, των τελωνείων, της εκπαίδευσης, της πολιτικής θαλάσσιας ασφάλειας, των τεχνολογιών στο χώρο των πληροφοριών, της ενέργειας και της δημόσιας υγείας. Οι δράσεις για την ψηφιακή ενιαία αγορά και την ευρωπαϊκή πολιτική γειτονίας

⁷ Άρθρο 69 ΣΛΕΕ.

⁸ Ο οργανισμός επιβολής του νόμου της ΕΕ, η Ευρωπόλ, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Διαχείριση της Επιχειρησιακής Συνεργασίας στα Εξωτερικά Σύνορα, Frontex, η Ευρωπαϊκή Μονάδα Δικαστικής Συνεργασίας, Eurojust, η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία, EAA, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας, eu-LISA, και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, EKIINT.

συμπληρώνουν και ενισχύουν το ευρωπαϊκό θεματολόγιο σχετικά με την ασφάλεια. Το θεματολόγιο βασίζεται επίσης στις υφιστάμενες στρατηγικές της ΕΕ για τον εκάστοτε κλάδο που μπορούν να συμβάλουν, άμεσα ή έμμεσα, στην επικράτηση υψηλού επιπέδου ασφάλειας.⁹

Το θεματολόγιο πρέπει να εξετάζεται σε συνδυασμό με το επικείμενο ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τη μετανάστευση¹⁰ στο πλαίσιο του οποίου θα εξεταστούν θέματα που έχουν άμεση σχέση με την ασφάλεια, όπως η λαθραία μεταφορά μεταναστών, η εμπορία ανθρώπων, η κοινωνική συνοχή και η διαχείριση των συνόρων.

Πέμπτον, πρέπει να επιτύχουμε τη σύζευξη όλων των εσωτερικών και εξωτερικών διαστάσεων της ασφάλειας. Οι απειλές για την ασφάλεια δεν περιορίζονται από τα σύνορα της ΕΕ. Η εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ και η παγκόσμια ασφάλεια είναι αλληλοεξαρτημένες και αλληλένδετες. Η απάντηση της ΕΕ πρέπει συνεπώς να είναι ολοκληρωμένη και να βασίζεται σε συνεκτική δέσμη δράσεων οι οποίες συνδυάζουν τις εσωτερικές και τις εξωτερικές διαστάσεις, με σκοπό να ενισχυθούν περαιτέρω οι δεσμοί μεταξύ δικαιοσύνης και εσωτερικών υποθέσεων και κοινής ασφάλειας και αμυντικής πολιτικής. Η επιτυχία της εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη συνεργασία με τους διεθνείς εταίρους. Απαιτείται η προληπτική δέσμευση με τρίτες χώρες για την αντιμετώπιση των βαθύτερων αιτίων στα θέματα ασφάλειας.

Πρέπει να μεγιστοποιήσουμε την προστιθέμενη αξία των υφιστάμενων **διαλόγων** για θέματα πολιτικής **με αντικείμενο την ασφάλεια** που διεξάγονται από την ΕΕ - και τα συναφή χρηματοπιστωτικά μέσα και δραστηριότητες της ΕΕ - με τις χώρες διεύρυνσης και τις γειτονικές χώρες, τους βασικούς στρατηγικούς εταίρους, καθώς και με τους συναφείς διεθνείς και περιφερειακούς οργανισμούς. Οι διάλογοι θα πρέπει να επεκταθούν ώστε να συμπεριλάβουν προτεραιότητες όπως η συνεργασία για την καταπολέμηση του υπερεθνικού οργανωμένου εγκλήματος και της τρομοκρατίας, της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών και της εμπορίας ανθρώπων. Αυτό αναμένεται να οδηγήσει σε συγκεκριμένα σχέδια κοινής δράσης με βασικές τρίτες χώρες και να αντανακλάται στην στοχοθετημένη χρήση των χρηματοδοτικών μέσων της ΕΕ.

Οι αντιπροσωπείες της ΕΕ σε τρίτες χώρες διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο για τους διαλόγους που αφορούν τα θέματα ασφαλείας και επιβάλλουν, ως εκ τούτου, την ύπαρξη εμπειρογνομosύνης και τον εντονότερο τοπικό συντονισμό. Προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην εν εξελίξει **αποστολή εμπειρογνομosόνων σε θέματα ασφαλείας** στις αντιπροσωπείες της ΕΕ σε χώρες εταίρους της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας και σε άλλες στοχοθετημένες τρίτες χώρες. Θα πρέπει επίσης να διερευνήσουμε τρόπους για την πλήρη αξιοποίηση της εμπειρογνομosύνης των υπαλλήλων επιβολής του νόμου των κρατών μελών που έχουν αποσπασθεί σε τρίτες χώρες, αλλά και να εξετάσουμε τη σκοπιμότητα της τοποθέτησης αξιωματούχων από οργανισμούς της ΕΕ υπό την ιδιότητα των συνδέσμων, καθώς και δικαστικών σε καίριες τρίτες χώρες.

⁹ Στρατηγική της ΕΕ για την ασφάλεια στη θάλασσα (συμπεράσματα του Συμβουλίου της 24.6.2014), στρατηγική ασφάλειας στον κυβερνοχώρο (JOIN(2013) 1 final της 7.2.2013), η στρατηγική για τη διαχείριση τελωνειακών κινδύνων (COM(2014) 527 final της 21.8.2014), στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (συμπεράσματα του Συμβουλίου της 12.5.2009), στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία (COM(2009) 200 final της 27.4.2009). Το θεματολόγιο συμπληρώνει επίσης τις συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες, όπως η επανεξέταση της πολιτικής ελέγχου των εξαγωγών (COM(2014) 244 final της 24.4.2014).

¹⁰ Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τη μετανάστευση αποτελεί μία από τις πρωτοβουλίες του προγράμματος εργασίας της Επιτροπής για το 2015.

Οι συμφωνίες αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής (ΑΔΣ) με τρίτες χώρες (Ηνωμένες Πολιτείες, Ιαπωνία¹¹) αποτελούν βασικό μηχανισμό για τη διεθνή δικαστική συνεργασία και η Επιτροπή θα εκτιμήσει κατά πόσον είναι αναγκαία η ανάπτυξη άλλων διμερών ή πολυμερών συμφωνιών με βασικές τρίτες χώρες.

Τέλος, η Ένωση θα πρέπει να αναπτύξει περαιτέρω τις σχέσεις της με διεθνείς οργανισμούς, όπως ο ΟΗΕ, το Συμβούλιο της Ευρώπης και η Interpol, και να χρησιμοποιεί με πιο δραστήριο τρόπο τα πολυμερή φόρουμ, όπως το Παγκόσμιο Φόρουμ κατά της τρομοκρατίας, για την προώθηση βέλτιστων πρακτικών και την επίτευξη κοινών στόχων.

Οι εξωτερικές πτυχές της ασφάλειας θα αναπτυχθούν διεξοδικότερα στο πλαίσιο της στρατηγικής αναθεώρησης που κίνησε ο Υπάτος Εκπρόσωπος για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας/Αντιπρόεδρος της Επιτροπής, όπως επίσης και στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης αναθεώρησης της ευρωπαϊκής πολιτικής γειτονίας

2. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΠΥΛΩΝΩΝ ΔΡΑΣΗΣ ΤΗΣ ΕΕ

Σε επιχειρησιακό επίπεδο, η καλύτερη και στενότερη συνεργασία συνεπάγεται πρώτα από όλα την απαρέγκλιτη εφαρμογή των υφιστάμενων μέσων από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς - τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ, τα κράτη μέλη και τις εθνικές αρχές επιβολής του νόμου. Απαιτεί επίσης, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, νέα ή πιο εξελιγμένα εργαλεία για τη μεγιστοποίηση της προστιθέμενης αξίας που αποφέρουν τα μέτρα της ΕΕ για την ανταλλαγή πληροφοριών, την επιχειρησιακή συνεργασία και την παροχή περαιτέρω υποστήριξης.

2.1 Βελτιωμένη ανταλλαγή πληροφοριών

Η Ένωση παρέχει σειρά εργαλείων προς διευκόλυνση της ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών επιβολής του νόμου. Τα κράτη μέλη πρέπει να αξιοποιούν στο έπακρο αυτά τα εργαλεία. Στις περιπτώσεις όπου εξακολουθούν να υπάρχουν κρίσιμα κενά, θα πρέπει να αξιολογήσουμε κατά πόσον απαιτούνται πρόσθετα εργαλεία σε επίπεδο ΕΕ.

Το **Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν (SIS)** αποτελεί σήμερα το πλέον ευρέως χρησιμοποιούμενο μέσο ανταλλαγής πληροφοριών. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές μπορούν να το χρησιμοποιούν προκειμένου να ενημερώνονται για καταχωρίσεις επαγρύπνησης σχετικά με καταζητούμενα ή εξαφανισμένα πρόσωπα και αντικείμενα, τόσο στο εσωτερικό της Ένωσης, όσο και στα εξωτερικά σύνορα. Το SIS αναβαθμίστηκε στις αρχές του 2015 για να βελτιωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών για ύποπτους τρομοκρατίας και για να ενισχυθούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται από τα κράτη μέλη για την ακύρωση των ταξιδιωτικών εγγράφων προσώπων για τα οποία υπάρχουν υπόνοιες ότι επιθυμούν να ενταχθούν σε τρομοκρατικές ομάδες εκτός της ΕΕ. Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης τις δυνατότητες να βοηθήσει τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν τις ταξιδιωτικές απαγορεύσεις που ορίζονται σε εθνικό επίπεδο. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το SIS κατά την περίοδο 2015-2016 προκειμένου να αξιολογήσει εάν λόγω των νέων επιχειρησιακών αναγκών απαιτούνται νομοθετικές αλλαγές όπως η εισαγωγή πρόσθετων κατηγοριών με στόχο την ενεργοποίηση σε περιπτώσεις επαγρύπνησης.

Για να ενισχυθεί περαιτέρω η ασφάλεια στα εξωτερικά σύνορα θα πρέπει να γίνεται πληρέστερη χρήση του SIS σε συνδυασμό με τη βάση δεδομένων της Interpol για

¹¹ Απόφαση 2009/820/ΚΕΠΠΑ του Συμβουλίου της 23.10.2009 και απόφαση 2010/88/ΚΕΠΠΑ/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 30.11.2009.

κλαπέντα και απολεσθέντα ταξιδιωτικά έγγραφα (SLTD). Η Επιτροπή θα βοηθήσει τα κράτη μέλη ώστε να κάνουν χρήση αυτόματων συνοριακών ελέγχων με διασταυρώσεις στοιχείων μέσω του SIS και της βάσης δεδομένων SLTD, ενώ θα συνεχίσει να παρακολουθεί εάν τα κράτη μέλη εκπληρώνουν την υποχρέωσή τους να παρέχουν στοιχεία στη βάση δεδομένων SLTD.¹² Επίσης, η Επιτροπή επικαιροποιεί το εγχειρίδιο για τους συνοριοφύλακες με στόχο τη βελτιωμένη στόχευση των συνοριακών ελέγχων και την προώθηση της πλήρους χρήσης του SIS και της βάσης δεδομένων SLTD.

Κατά τον έλεγχο της δικής τους πλευράς των εξωτερικών συνόρων, τα κράτη μέλη φέρουν την ευθύνη για ολόκληρη την Ένωση. Για αυτόν τον λόγο, το έργο των εθνικών αρχών φύλαξης συνόρων θα πρέπει να υποστηρίζεται από **κοινούς δείκτες κινδύνου** κατά τη διενέργεια ελέγχων σε πρόσωπα. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 2015 και έχοντας ως βάση τις συνεισφορές των κρατών μελών, η Επιτροπή θα οριστικοποιήσει ένα πρώτο σύνολο κοινών δεικτών κινδύνου για τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές. Η Ευρώπη και ο Frontex θα διαδραματίσουν καίριο ρόλο για τη μελλοντική διατήρηση αυτών των δεικτών κινδύνου. Η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να ελέγχει την αποτελεσματικότητα του κώδικα συνόρων του Σένγκεν και να εξετάζει τις τυχόν ανάγκες βελτίωσης που προκύπτουν.

Κοινά υψηλά πρότυπα **διαχείρισης των συνόρων**, με πλήρη σεβασμό του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, είναι απαραίτητα και για την αποτροπή του διασυνοριακού εγκλήματος και της τρομοκρατίας. Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για τη μετανάστευση θα εξακολουθήσει να αντιμετωπίζει περαιτέρω τα ζητήματα της διαχείρισης των συνόρων. Η αναθεωρημένη πρόταση για τα ευφυή σύνορα που σκοπεύει να υποβάλει η Επιτροπή στις αρχές του 2016 θα συμβάλει στην ενίσχυση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας.

Τα συμπληρωματικά μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας σε σχέση με την **κυκλοφορία των αγαθών** συμβάλλουν επίσης στην αντιμετώπιση παράνομων δραστηριοτήτων στα σύνορα, όπως το λαθρεμπόριο όπλων, παράνομων ναρκωτικών και τσιγάρων ή η παράνομη μεταφορά συναλλάγματος. Το τελωνειακό σύστημα εκ των προτέρων πληροφόρησης για φορτία διαβιβάζει στις τελωνειακές αρχές εκ των προτέρων ειδοποιήσεις αναφορικά με την αξιολόγηση των κινδύνων για την ασφάλεια από φορτία που αφικνούνται στην ΕΕ και αναχωρούν από αυτήν. Επιβάλλεται η αξιολόγηση του συγκεκριμένου συστήματος στο έπακρο με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των τελωνείων, καθώς και με τις άλλες αρχές επιβολής του νόμου. Το σύστημα πληροφοριών κατά της απάτης (AFIS) συνιστά μια πλατφόρμα καίριας σημασίας για την ανταλλαγή της τελωνειακής πληροφόρησης κατά της απάτης που στηρίζει την επιβολή του τελωνειακού δικαίου για την καταπολέμηση του διασυνοριακού εγκλήματος.¹³

Το πλαίσιο **Prüm**¹⁴ αποτελεί άλλο ένα παράδειγμα εργαλείου ανταλλαγής πληροφοριών σε επίπεδο ΕΕ που δεν έχει ακόμη αξιοποιηθεί στο έπακρο. Μπορεί να προσφέρει αυτοματοποιημένη σύγκριση προφίλ DNA, δεδομένων δακτυλικών αποτυπωμάτων και δεδομένων σχετικά με τις άδειες κυκλοφορίας οχημάτων, τα οποία έχουν ζωτική σημασία για τον εντοπισμό των εγκλημάτων και την αποτελεσματική στοιχειοθέτηση των υποθέσεων. Ωστόσο, δεν αξιοποιούνται στο έπακρο οι δυνατότητες που προσφέρει

¹² Κοινή Θέση 2005/69/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 24.1.2005.

¹³ Το σύστημα AFIS διαχειρίζεται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF).

¹⁴ Απόφαση 2008/615/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23.6.2008 και απόφαση 2008/616/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 23.6.2008.

καθώς στην παρούσα φάση μόνο ένας περιορισμένος αριθμός κρατών μελών έχουν εκπληρώσει τις νομικές τους υποχρεώσεις και έχουν ενοποιήσει τα δικά τους συστήματα με το δίκτυο. Αυτό εμποδίζει την συνολική αποτελεσματικότητα του πλαισίου Prüm κατά τη σύλληψη και τη δίωξη των εγκληματιών. Τα κράτη μέλη έχουν λάβει σημαντική οικονομική και τεχνική υποστήριξη για την υλοποίησή του. Η Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα σε αυτόν τον τομέα στο πλαίσιο των προσπαθειών της για τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ.

Βεβαίως, η νομική εφαρμογή των μέσων της ΕΕ σε εθνικό επίπεδο δεν επαρκεί. Τα εργαλεία του πλαισίου ασφαλείας της ΕΕ θα παράγουν πλήρως τα αποτελέσματά τους μόνον όταν οι εθνικές υπηρεσίες επιβολής του νόμου έχουν εμπιστοσύνη στα υφιστάμενα μέσα και ανταλλάσσουν άμεσα πληροφορίες. Η πρόταση για μια νέα νομική βάση για την **Ευρωπόλ**,¹⁵ η οποία επί του παρόντος εξετάζεται από τους συννομοθέτες, έχει ως στόχο την επέκταση των αναλυτικών ικανοτήτων της Ευρωπόλ, την ενεργοποίηση της επιχειρησιακής δράσης εκ μέρους των κρατών μελών και την ενίσχυση του καθεστώτος προστασίας δεδομένων του οργανισμού. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν την Ευρωπόλ ως τον δίαυλό τους πρώτης επιλογής για την ανταλλαγή πληροφοριών επιβολής του νόμου σε ολόκληρη την ΕΕ. Η ασφαλής εφαρμογή δικτύου ανταλλαγής πληροφοριών (SIENA) της Ευρωπόλ παρέχει στα κράτη μέλη τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν με ταχύτητα, ασφάλεια και με τρόπο φιλικό για τον χρήστη πληροφορίες μεταξύ τους, με την Ευρωπόλ ή με τρίτους που έχουν συνάψει συμφωνία συνεργασίας με την Ευρωπόλ. Για την ενεργή χρήση των μέσων ανταλλαγής πληροφοριών χρειάζεται επίσης να υπάρχει η σωστή διεπαφή μεταξύ των εργαλείων της ΕΕ και των εθνικών συστημάτων επιβολής του νόμου, όπως τα **ενιαία σημεία επαφής**. Τα κράτη μέλη υποχρεούνται να θεσπίσουν τις κατάλληλες δομές σε εθνικό επίπεδο για την ενσωμάτωση και τον συντονισμό του έργου των αρμόδιων αρχών.

Η παρακολούθηση των μετακινήσεων των παραβατών έχει αποφασιστική σημασία για την πάταξη των τρομοκρατικών και των εγκληματικών δικτύων. Η οριστικοποίηση του έργου των συννομοθετών για τη δημιουργία ενός **ευρωπαϊκού συστήματος καταστάσεων ονομάτων επιβατών (PNR)** που είναι πλήρως συμβατό με τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και ταυτόχρονα προσφέρει ένα ισχυρό και αποτελεσματικό εργαλείο σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί πλέον επιτακτική ανάγκη. Η ανάλυση των στοιχείων των καταστάσεων ονομάτων επιβατών που παρέχονται κατά τη στιγμή της κράτησης και του ελέγχου εισιτηρίων συμβάλλει στον εντοπισμό επιβατών υψηλού κινδύνου που προηγουμένως ήταν άγνωστοι στις αρχές επιβολής του νόμου. Όπως έχει αποδειχτεί, τα στοιχεία των καταστάσεων ονομάτων επιβατών είναι αναγκαία για τον εντοπισμό επιβατών υψηλού κινδύνου στο πλαίσιο της καταπολέμησης της τρομοκρατίας, της διακίνησης ναρκωτικών, της εμπορίας ανθρώπων και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών καθώς και άλλων σοβαρών εγκλημάτων. Η οδηγία PNR, αφού εγκριθεί, θα κατοχυρώσει την βελτιωμένη συνεργασία μεταξύ των εθνικών συστημάτων και θα μειώσει τα κενά ασφαλείας μεταξύ των κρατών μελών. Οι κοινοί δείκτες κινδύνου για την επεξεργασία των στοιχείων των καταστάσεων ονομάτων επιβατών θα συμβάλουν στο να εμποδίζονται πλέον οι εγκληματίες να διαφεύγουν από τον εντοπισμό ταξιδεύοντας μέσω ενός άλλου κράτους μέλους. Η Ευρωπόλ και ο Frontex μπορούν και πάλι να διαδραματίσουν καίριο ρόλο κατά την ανάπτυξη και τη διανομή των συγκεκριμένων δεικτών κινδύνου με βάση τις πληροφορίες που λαμβάνονται από τα κράτη μέλη.

¹⁵ COM(2013) 173 final της 27.3.2013. Μέρος της πρότασης αντικαταστάθηκε από την πρόταση κανονισμού σχετικά με την ίδρυση οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την παροχή κατάρτισης στον τομέα της επιβολής του νόμου (EAA) (COM(2014) 465 final της 16.7.2014).

Η ΕΕ έχει συνάψει **συμφωνίες PNR** με τις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Αυστραλία. Η συνεργασία αποφέρει πραγματική προστιθέμενη αξία για τον εντοπισμό και τη σύλληψη αλλοδαπών μαχητών τρομοκρατικών οργανώσεων, εμπόρων ναρκωτικών ή μετακινούμενων δραστών σεξουαλικών αδικημάτων. Στη μελλοντική προσέγγιση της Ένωσης όσον αφορά την ανταλλαγή στοιχείων καταστάσεων ονομάτων επιβατών με τρίτες χώρες θα ληφθεί υπόψη η ανάγκη εφαρμογής συνεκτικών προτύπων και ειδικών ρυθμίσεων για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Μόλις το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο διατυπώσει τη γνώμη του σχετικά με το σχέδιο συμφωνίας PNR με τον Καναδά και βασιζόμενη στα συμπεράσματα του Δικαστηρίου, η Επιτροπή θα οριστικοποιήσει τις εργασίες της για την εξεύρεση νομικά βάσιμων και βιώσιμων λύσεων για την ανταλλαγή στοιχείων καταστάσεων με ονόματα επιβατών με άλλες τρίτες χώρες, μεταξύ άλλων εξετάζοντας το υπόδειγμα συμφωνίας για τις καταστάσεις ονομάτων επιβατών στο θα ορίζονται οι απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν οι τρίτες χώρες προκειμένου να λαμβάνουν στοιχεία καταστάσεων ονομάτων επιβατών από την ΕΕ.

Οι κοινοί κανόνες για την **προστασία των δεδομένων** θα επιτρέψουν στις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές να συνεργάζονται αποτελεσματικότερα μεταξύ τους, αλλά και να προχωρήσουν στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης και την κατοχύρωση της ασφάλειας δικαίου. Η επίτευξη συμφωνίας έως τα τέλη του 2015 όσον αφορά τη συνολική μεταρρύθμιση της προστασίας των δεδομένων έχει καίρια σημασία, ιδίως μάλιστα στα θέματα της πρότασης οδηγίας περί προστασίας των δεδομένων για τις αστυνομικές αρχές και τις αρχές ποινικής δικαιοσύνης. Η Ευρωπαϊκή Ένωση διαπραγματεύεται εξάλλου με την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών μια διεθνή συμφωνία πλαίσιο («συμφωνία γενικής προάσπισης της προστασίας των δεδομένων») με απώτερο σκοπό να διασφαλιστεί το υψηλό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων που διαβιβάζονται μεταξύ ΕΕ και ΗΠΑ για την πρόληψη, τον εντοπισμό, την έρευνα και τη δίωξη ποινικών αδικημάτων, μεταξύ άλλων και της τρομοκρατίας.

Τα **δεδομένα επικοινωνιών** μπορούν επίσης να συμβάλουν αποτελεσματικά στην πρόληψη και τη δίωξη της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος. Μετά την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου σχετικά με την οδηγία για τη διατήρηση δεδομένων¹⁶, η Επιτροπή θα εξακολουθήσει να παρακολουθεί τις νομοθετικές εξελίξεις σε εθνικό επίπεδο.

Για την καταπολέμηση των εγκληματικών οργανώσεων που δραστηριοποιούνται σε διάφορες χώρες της ΕΕ απαιτείται επίσης η ανταλλαγή πληροφοριών και η συνεργασία μεταξύ των δικαστικών αρχών. Είκοσι έξι κράτη μέλη χρησιμοποιούν το **Ευρωπαϊκό Σύστημα Πληροφοριών Ποινικού Μητρώου (ECRIS)**, το οποίο επιτρέπει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με προηγούμενες καταδίκες για τους υπηκόους της ΕΕ. Ωστόσο, η λειτουργία του δεν είναι αποτελεσματική όσον αφορά τους υπηκόους τρίτων χωρών που έχουν καταδικαστεί στην ΕΕ. Η Επιτροπή θα επιταχύνει το έργο που ήδη έχει ξεκινήσει με στόχο τη βελτίωση του ECRIS για τους υπηκόους τρίτων χωρών και είναι έτοιμη να συμβάλει στην αποτελεσματική εφαρμογή του.

Η διαθεσιμότητα των υφισταμένων δεδομένων σε πραγματικό χρόνο σε όλα τα κράτη μέλη αποτελεί τομέα για μελλοντικές εργασίες με αντικείμενο την ανταλλαγή πληροφοριών. Ανταποκρινόμενη στο αίτημα του Συμβουλίου¹⁷, η Επιτροπή θα εξετάσει την αναγκαιότητα και τη δυνητική προστιθέμενη αξία του **Ευρωπαϊκού Ευρητηριακού**

¹⁶ Ανωτέρω αναφερόμενη απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 8ης Απριλίου 2014.

¹⁷ Βλ. τα ανωτέρω αναφερόμενα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 4.12.2014.

Συστήματος Ποινικών Μητρώων (EPRIS) με στόχο τη διευκόλυνση της διασυννοριακής πρόσβασης σε πληροφορίες που τηρούνται σε εθνικά ποινικά μητρώα. Η Επιτροπή στηρίζει στο μεταξύ τη δρομολόγηση του πιλοτικού σχεδίου ομάδας κρατών μελών με στόχο τη θέσπιση μηχανισμών για αυτοματοποιημένες διασυννοριακές αναζητήσεις σε εθνικά ευρετηριακά συστήματα με βάση το σύστημα «σύμπτωσης/απουσίας σύμπτωσης» (hit/no hit).¹⁸

Τέλος, το **Κοινό Περιβάλλον Ανταλλαγής Πληροφοριών για τον Θαλάσσιο τομέα (ΚΠΑΠ)** θα επιτρέψει τη διαλειτουργικότητα δεδομένων σχετικών με την ασφάλεια, σε τομείς όπως η πειρατεία, η τρομοκρατία, το λαθρεμπόριο όπλων και ναρκωτικών, η εμπορία ανθρώπων, η ρύπανση του περιβάλλοντος, η πολιτική προστασία και οι φυσικές καταστροφές μεταξύ των αρμόδιων αρχών στο πλαίσιο των υφιστάμενων εντολών τους.

*Η δράση της ΕΕ θα πρέπει να εστιασθεί κατά πρώτο λόγο στην **πλήρη εφαρμογή των κανόνων που ήδη υπάρχουν**, όπως το πλαίσιο Prüm, και στην **έγκριση των προτάσεων που έχουν ήδη κατατεθεί**, όπως η ευρωπαϊκή οδηγία για τα στοιχεία καταστάσεων ονομάτων επιβατών, ο κανονισμός για την Ευρωπόλ και του κανονισμού και η μεταρρύθμιση της προστασίας δεδομένων. Αυτό θα αποτελέσει ήδη σημαντικό βήμα προόδου με τη δημιουργία μιας σαφούς, ασφαλούς και κατάλληλα ρυθμιζόμενης δέσμης εργαλείων για την παροχή στις αρχές των πληροφοριών που χρειάζονται, υπό την προϋπόθεση ότι αξιοποιούνται στο έπακρο οι δυνατότητες που προσφέρουν αυτά τα εργαλεία. **Βασικά μέσα**, όπως το Σύστημα Πληροφοριών Σένγκεν, ο κώδικας συνόρων του Σένγκεν και το ECRIS, θα πρέπει επίσης να τελούν υπό επανεξέταση και να συμπληρώνονται τα τυχόν στην κάλυψη.*

2.2 Αυξημένη επιχειρησιακή συνεργασία

Στη Συνθήκη της Λισαβόνας θεσπίζονται νομικές και πρακτικές ρυθμίσεις για να καταστεί αποτελεσματική η επιχειρησιακή συνεργασία μεταξύ των αρχών των διαφόρων κρατών μελών.

Μέσω του κύκλου πολιτικής της **ΕΕ για το σοβαρό και το οργανωμένο έγκλημα**, οι αρχές των κρατών μελών συντονίζουν τις κοινές προτεραιότητες και την επιχειρησιακή δράση. Η μόνιμη επιτροπή επιχειρησιακής συνεργασίας σε θέματα εσωτερικής ασφάλειας (COSI) διαδραματίζει καιρίο ρόλο στο σημείο αυτό. Ο κύκλος πολιτικής παρέχει τη μεθοδολογία για την εφαρμογή προσέγγισης με γνώμονα τις εμπιστευτικές πληροφορίες για την εσωτερική ασφάλεια, η οποία βασίζεται σε κοινές αξιολογήσεις των απειλών υπό τον συντονισμό της Ευρωπόλ. Έχει στο στόχαστρο τους πόρους που είναι διαθέσιμοι ενόψει των άμεσων, μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων απειλών και κινδύνων για την ασφάλεια. Ο κύκλος πολιτικής θα πρέπει να χρησιμοποιείται σε μεγαλύτερο βαθμό από τα κράτη μέλη για την κινητοποίηση συγκεκριμένων επιχειρήσεων επιβολής του νόμου με στόχο την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος, με τη συμμετοχή και τρίτων χωρών. Η επιχείρηση «Αρχιμήδης» που συντόνισε η Ευρωπόλ τον Σεπτέμβριο του 2014 για την αντιμετώπιση διαφόρων σοβαρών εγκλημάτων στα κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες, ήταν ένα παράδειγμα πρακτικής εφαρμογής της βοήθειας που μπορεί να προέλθει από τέτοιες προσπάθειες.¹⁹

¹⁸ Η αυτοματοποιημένη απάντηση σε μια αναζήτηση στο ευρετηριακό σύστημα θα υποδηλώνει απλά εάν υπάρχουν (σύμπτωση) ή δεν υπάρχουν (απουσία σύμπτωσης) διαθέσιμα στοιχεία στο ποινικό μητρώο άλλης χώρας. Σε περίπτωση σύμπτωσης, τα πρόσθετα στοιχεία θα πρέπει να ζητούνται με χρήση των υφιστάμενων διαύλων αστυνομικής συνεργασίας.

¹⁹ Η επιχείρηση «Αρχιμήδης» έλαβε χώρα τον Σεπτέμβριο του 2014. Συμμετείχαν αρχές επιβολής του νόμου από 34 χώρες, υπό τον συντονισμό της Ευρωπόλ. Η επιχείρηση είχε ως στόχο ομάδες οργανωμένου εγκλήματος και κατέληξε σε περισσότερες από 1000 συλλήψεις σε όλη την Ευρώπη.

Αυτές οι επιχειρήσεις πρέπει να υπόκεινται τακτικά σε αξιολόγηση προκειμένου να εντοπίζονται οι βέλτιστες πρακτικές για μελλοντική δράση.

Οι οργανισμοί της ΕΕ διαδραματίζουν καίριο ρόλο κατά την υποστήριξη της επιχειρησιακής συνεργασίας. Συμβάλλουν στην αξιολόγηση των συνήθων απειλών κατά της κοινής ασφάλειας, βοηθούν κατά τον καθορισμό των κοινών προτεραιοτήτων για την επιχειρησιακή δράση και διευκολύνουν τη διασυνοριακή συνεργασία και τη δίωξη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν πλήρη χρήση της στήριξης των οργανισμών για την καταπολέμηση του εγκλήματος μέσω από κοινές δράσεις. Θα πρέπει επίσης να προαχθεί η ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των οργανισμών στο πλαίσιο των αντίστοιχων εντολών τους. Όταν τεθεί σε εφαρμογή η αναθεωρημένη συμφωνία συνεργασίας μεταξύ της Ευρώπης και του Frontex, θα επιτρέψει τέτοιου είδους συνέργειες επιτρέποντας στους δύο οργανισμούς να ανταλλάσσουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα με τις προσήκουσες εγγυήσεις προστασίας των δεδομένων. Η Eurojust και η Ευρώπη θα πρέπει να ενισχύσουν περαιτέρω την επιχειρησιακή συνεργασία τους.

Με βάση τη συμβολή που προέρχεται από τους οργανισμούς της ΕΕ και σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, η Επιτροπή έχει αποκτήσει ειδική εμπειρογνομοσύνη για την ανάπτυξη **εκτιμήσεων κινδύνου**. Η Επιτροπή έχει εκπονήσει κατευθυντήριες γραμμές για την εκτίμηση κινδύνου και τη χαρτογράφηση για τη διαχείριση καταστροφών²⁰ καθώς και κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση της ικανότητας των κρατών μελών κατά τη διαχείριση κινδύνων και έχει διενεργήσει εκτιμήσεις κινδύνου για τα εκρηκτικά σε αερομεταφερόμενο φορτίο από τρίτες χώρες και για τους ελέγχους των επιβατών στους αερολιμένες των κρατών μελών. Η Επιτροπή σκοπεύει να εφαρμόσει αυτή τη μεθοδολογία και σε άλλους τομείς, όπως στις υποδομές ζωτικής σημασίας ή τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, καθώς και να αξιολογήσει ειδικότερα τις κλιμακωτές επιπτώσεις των συστημικών κινδύνων.

Τα κομβικά σημεία συντονισμού μπορούν να διευκολύνουν τη συνεκτική **ευρωπαϊκή απόκριση κατά τη διάρκεια κρίσεων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης**, αποφεύγοντας την άσκοπη και δαπανηρή επικάλυψη των προσπαθειών. Στο πλαίσιο της **ρήτρας αλληλεγγύης**²¹, ένα κράτος μέλος μπορεί να ζητήσει τη συνδρομή της ΕΕ σε περίπτωση κρίσης, μεταξύ άλλων και στην περίπτωση των τρομοκρατικών επιθέσεων. Το κέντρο συντονισμού αντιμετώπισης έκτακτων αναγκών της ΕΕ λειτουργεί ολόκληρο το 24ωρο ως η κύρια πλατφόρμα συντονισμού και στήριξης για όλες τις κρίσεις στο πλαίσιο του μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης²², της ρήτρας αλληλεγγύης και των ολοκληρωμένων ρυθμίσεων της ΕΕ για την αντιμετώπιση πολιτικών κρίσεων, βασιζόμενο σε στοιχεία από την Επιτροπή, τους οργανισμούς της ΕΕ και τα κράτη μέλη. Λόγω των αυξανόμενων και νέων κινδύνων καταστροφών, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή πρέπει να συνεργάζονται προκειμένου να εφαρμόσουν πλήρως και να προσδώσουν επιχειρησιακό χαρακτήρα στη νομοθεσία του 2013 για την πολιτική προστασία²³, επίσης σε συνέχεια του πλαισίου Σεντάι για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών κατά την περίοδο 2015-2030. Η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύει την ετοιμότητα για τη διαχείριση κρίσεων με στόχο την αποτελεσματικότερη και πιο συνεκτική απόκριση της ΕΕ στις κρίσεις που προκαλούνται από εγκληματικές πράξεις,

²⁰ SEC(2010) 1626 final της 21.12.2010.

²¹ Άρθρο 222 ΣΛΕΕ.

²² Ο μηχανισμός πολιτικής προστασίας της Ένωσης θεσπίστηκε το 2001 για την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών πολιτικής προστασίας σε όλη την Ευρώπη.

²³ Απόφαση 1313/2013/ΕΕ της 17.12.2013 περί μηχανισμού πολιτικής προστασίας της Ένωσης.

έχουν επιπτώσεις στα σύνορα, τη δημόσια ασφάλεια και τα κρίσιμης σημασίας συστήματα. Αυτό συμπεριλαμβάνει και τη διεξαγωγή περισσότερων κοινών ασκήσεων.

Σε επίπεδο ΕΕ υπάρχουν διαθέσιμα διασυνοριακά εργαλεία για την υποστήριξη της επιχειρησιακής συνεργασίας. Οι **Κοινές Ομάδες Έρευνας (ΚΟΕ)** προσφέρουν ένα έτοιμο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών και συγκροτούνται για καθορισμένη χρονική περίοδο με στόχο τη διερεύνηση ειδικών υποθέσεων. Οι ΚΟΕ αποτελούν επιτυχημένο μέσο που πρέπει να χρησιμοποιείται πιο τακτικά και να αντλεί συστηματικά στοιχεία από τους οργανισμούς. Στις περιπτώσεις ποινικών υποθέσεων με διεθνή χαρακτήρα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκμεταλλεύονται τη δυνατότητα συμμετοχής τρίτων χωρών στις ΚΟΕ. Παρομοίως, οι **Κοινές Τελωνειακές Επιχειρήσεις (ΚΤΕ)** επιτρέπουν στις τελωνειακές αρχές να αντιμετωπίζουν από κοινού το διασυνοριακό έγκλημα στον τελωνειακό τομέα, χρησιμοποιώντας πολυτομεακή προσέγγιση. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη έχουν διαμορφώσει από κοινού κοινά κριτήρια κινδύνου για την αξιολόγηση από τα τελωνεία των κινδύνων για την ασφάλεια από τη διεθνή κυκλοφορία αγαθών. Σύμφωνα με τη στρατηγική της ΕΕ και το σχέδιο δράσης για τη διαχείριση τελωνειακών κινδύνων, η ΕΕ θα πρέπει να συνεχίσει να ενισχύει αυτές τις ικανότητες για τον εντοπισμό του παράνομου εμπορίου αγαθών ή της παράνομης διακίνησης χρηματικών ποσών.

Η συνεργασία σε **δίκτυα εθνικών εξειδικευμένων μονάδων** αποτελεί ένα άλλο αποτελεσματικό μέσο για τη διασφάλιση της επιχειρησιακής συνεργασίας σε διασυνοριακό επίπεδο. Η διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των Μονάδων Χρηματοοικονομικών Πληροφοριών (ΜΧΠ) και των εθνικών Υπηρεσιών Ανάκτησης Περιουσιακών Στοιχείων (ΥΑΠΣ) συμβάλλει στην καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της πρόσβασης σε παράνομα έσοδα από εγκληματική δραστηριότητα. Ομοίως, οι **τελωνειακές** αρχές συνεργάζονται για τη διαχείριση των κινδύνων της διεθνούς αλυσίδας εφοδιασμού, διευκολύνοντας παράλληλα το νόμιμο εμπόριο.²⁴ Η ενίσχυση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των υπηρεσιών ακτοφυλακής που ασκούν τα καθήκοντά τους σε εθνικό επίπεδο ενισχύει τη θαλάσσια ασφάλεια. Οι εμπειρογνώμονες από διάφορα σημεία της αλυσίδας επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη συνεργάζονται επίσης μέσω διαφόρων δικτύων για την καταπολέμηση του περιβαλλοντικού εγκλήματος. Η Επιτροπή θα στηρίξει την εν λόγω προσέγγιση σε άλλους τομείς.

Τα **Κέντρα Αστυνομικής και Τελωνειακής Συνεργασίας (ΚΑΤΣ)** στις παραμεθόριες περιοχές συγκεντρώνουν σε μία τοποθεσία τις αρχές επιβολής του νόμου διαφόρων κρατών μελών. Η ΕΕ υποστηρίζει τον αυξανόμενο αριθμό των ΚΑΤΣ με συγχρηματοδοτήσεις και ετήσιες διασκέψεις για την ανταλλαγή εμπειριών και βέλτιστων πρακτικών. Παρότι οι περισσότερες από τις πληροφορίες που ανταλλάσσονται στα ΚΑΤΣ δεν αφορούν περιπτώσεις σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος, είναι σημαντικό οι πληροφορίες για τις εν λόγω υποθέσεις να διαβιβάζονται στο εθνικό επίπεδο, και, όπου κρίνεται σκόπιμο, στην Ευρώπη.

Όσον αφορά την **περιφερειακή συνεργασία**, θα μπορούσαν να εξεταστούν η αναγκαιότητα και η προστιθέμενη αξία των μέτρων του άρθρου 89 της ΣΛΕΕ όσον αφορά τη λειτουργία των αρμοδίων αρχών ενός κράτους μέλους στο έδαφος ενός άλλου μετά την αξιολόγηση των υφιστάμενων εργαλείων, μεταξύ άλλων της άμεσης καταδίωξης και της διασυνοριακής παρακολούθησης.

²⁴ COM(2014) 527 final της 21.8.2014.

Η δικαστική συνεργασία σε ποινικές υποθέσεις βασίζεται επίσης στα αποτελεσματικά διασυνοριακά μέσα. Η αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων αποτελεί βασικό στοιχείο του πλαισίου ασφάλειας. Εργαλεία όπως το ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης έχουν αποδειχθεί αποτελεσματικά, ενώ άλλα μέσα, όπως εκείνα που αφορούν τη δέσμευση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων από εγκληματικές ενέργειες, χρησιμοποιούνται ακόμη συστηματικά σε όλες τις ενδεδειγμένες περιπτώσεις. Οι εθνικοί δικαστές θα πρέπει επίσης να εκμεταλλεύονται το Ευρωπαϊκό Δικαστικό Δίκτυο (ΕΔΔ) για την εκτέλεση του ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης και των αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης. Η εφαρμογή της ευρωπαϊκής εντολής έρευνας θα προσθέσει ένα ακόμη βασικό εργαλείο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν τη Eurojust συχνότερα για τον συντονισμό των διασυνοριακών ερευνών και διώξεων. Η Eurojust μπορεί επίσης να βοηθήσει πολύ στις πολύπλοκες αιτήσεις αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής με τρίτες χώρες, ιδίως μέσω του δικτύου σημείων επαφής της Eurojust.

Τέλος, η καθιέρωση της ευρωπαϊκής εισαγγελίας θα προσφέρει επίσης μια νέα διάσταση στο ειδικό ζήτημα της προστασίας κατά των απωλειών από εγκληματικές δραστηριότητες για τον προϋπολογισμό της ΕΕ.

Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και οι οργανισμοί καθώς και τα υφιστάμενα εργαλεία συνεργασίας συγκροτούν ήδη το αποτελεσματικό φάσμα μέσων για να μετουσιωθούν οι πολιτικές ασφάλειας της ΕΕ σε επιχειρησιακή πραγματικότητα. Η αύξηση των συνεργειών μεταξύ των οργανισμών της ΕΕ, ο συστηματικότερος συντονισμός και η ολόπλευρη χρήση εργαλείων όπως οι Κοινές Ομάδες Έρευνας μπορούν να αποτελέσουν πραγματική διαφορά για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των απειλών για την ασφάλεια.

2.3 Δράση στήριξης: κατάρτιση, χρηματοδότηση, έρευνα και καινοτομία

Πέραν της ανταλλαγής πληροφοριών και της επιχειρησιακής συνεργασίας, η ΕΕ παρέχει στήριξη στις δράσεις που συνδέονται με την ασφάλεια μέσω της κατάρτισης, της χρηματοδότησης και της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας σε θέματα ασφάλειας. Η Επιτροπή έχει θέσει τον στόχο να αντιμετωπίσει αυτή την υποστήριξη με στρατηγικό και οικονομικά αποδοτικό τρόπο.

Η αποτελεσματικότητα των εργαλείων συνεργασίας εξαρτάται από τις γνώσεις που διαθέτουν τα μέλη των υπηρεσιών επιβολής του νόμου στα κράτη μέλη πώς να τα χρησιμοποιούν. Η κατάρτιση είναι απαραίτητη προϋπόθεση ώστε οι αρχές να μπορούν επί τόπου να αξιοποιούν στο έπακρο τα εργαλεία υπό επιχειρησιακές συνθήκες. Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Ακαδημία (ΕΑΑ) (CEPOL) διοργανώνει μαθήματα, καταρτίζει κοινούς κύκλους μαθημάτων σχετικά με τη διασυνοριακή συνεργασία και συντονίζει προγράμματα ανταλλαγών. Η παρούσα νομοθετική πρόταση σχετικά με τη ΕΑΑ θα ενισχύσει περαιτέρω την ικανότητα της να προετοιμάζει τους αστυνομικούς για την αποτελεσματική συνεργασία και να αναπτύξει το κοινό πνεύμα παιδείας κατά την επιβολή του νόμου.²⁵ Η ΕΑΑ θα πρέπει να προσαρμόσει τα ετήσια προγράμματα κατάρτισης στις προτεραιότητες που καθορίζονται σε αυτό το θεματολόγιο. Οι εθνικές αστυνομικές ακαδημίες θα πρέπει επίσης να κάνουν χρήση της χρηματοδότησης της ΕΕ προκειμένου η **διασυνοριακή συνεργασία** να καταστεί αναπόσπαστο μέρος της κατάρτισης και των πρακτικών ασκήσεων που προσφέρουν. Η κατάρτιση των δικαστών και των άλλων λειτουργών και υπαλλήλων του τομέα απονομής της δικαιοσύνης θα πρέπει επίσης να ευθυγραμμιστεί καλύτερα με τις προτεραιότητες της ΕΕ, βασιζόμενη

²⁵ COM(2014) 465 final της 16.7.2014.

στις υφιστάμενες δομές και τα δίκτυα καθώς και στη στήριξη που παρέχουν το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Κατάρτισης Δικαστικών (ΕΔΚΔ) και η δικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης και της ηλεκτρονικής μάθησης. Η Επιτροπή έχει επίσης δημιουργήσει ένα Ευρωπαϊκό Κέντρο Κατάρτισης σε θέματα Ασφάλειας, το οποίο επιτρέπει στα κράτη μέλη να βελτιώσουν τις ικανότητές τους στην ανίχνευση και τον εντοπισμό παράνομων πυρηνικών ή ραδιενεργών υλικών για την πρόληψη των απειλών.

Το **Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας** που δημιουργήθηκε πρόσφατα αποτελεί ένα ευέλικτο εργαλείο για την αντιμετώπιση των πλέον κρίσιμων προκλήσεων έως το 2020. Το παρόν θεματολόγιο χαράσσει τον στρατηγικό προσανατολισμό για το ταμείο δίνοντας ιδιαίτερη προσοχή στους τομείς όπου η χρηματοδοτική στήριξη θα αποφέρει μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία. Η επικαιροποίηση των εθνικών τμημάτων του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν, η εφαρμογή του πλαισίου Prüm και η δημιουργία ενιαίων σημείων επαφής θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα για τη χρήση του ταμείου. Το ταμείο θα πρέπει επίσης να χρησιμοποιείται για την ενίσχυση της διασυνοριακής επιχειρησιακής συνεργασίας στο πλαίσιο του κύκλου πολιτικής της ΕΕ για το σοβαρό και το οργανωμένο έγκλημα και την ανάπτυξη «στρατηγικών εξόδου» για ριζοσπαστικοποιημένα πρόσωπα με τη βοήθεια των βέλτιστων πρακτικών που ανταλλάσσονται στο πλαίσιο του δικτύου ευαισθητοποίησης σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση. Στη στήριξη των προτεραιοτήτων του θεματολογίου για την ασφάλεια μπορούν επίσης να συνεισφέρουν, στον αντίστοιχο τομέα τους, άλλοι χρηματοδοτικοί μηχανισμοί της ΕΕ όπως το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» για την έρευνα και την καινοτομία²⁶, τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία και τα χρηματοδοτικά μέσα για την εξωτερική δράση.

Η **ενδιάμεση ανασκόπηση** του Ταμείου Εσωτερικής Ασφάλειας το 2018 θα δώσει την ευκαιρία να γίνει ο απολογισμός της συνεισφοράς της χρηματοδότησης στην επίτευξη των προτεραιοτήτων του θεματολογίου καθώς και ο επαναπροσδιορισμός των προτεραιοτήτων, κατά περίπτωση.

Η **έρευνα και η καινοτομία** έχουν ζωτική σημασία προκειμένου να μπορεί η ΕΕ να συμβαδίζει με τις μεταβαλλόμενες ανάγκες της ασφάλειας. Η έρευνα μπορεί να εντοπίσει τις νέες απειλές για την ασφάλεια και τις επιπτώσεις τους στις ευρωπαϊκές κοινωνίες. Συμβάλλει, επίσης, στη δημιουργία κοινωνικής εμπιστοσύνης στις νέες πολιτικές και τα εργαλεία για την ασφάλεια που βασίζονται στην έρευνα. Οι καινοτόμες λύσεις θα συμβάλλουν στον αποτελεσματικότερο μετριασμό των κινδύνων για την ασφάλεια αντλώντας στοιχεία από τη γνώση, την έρευνα και την τεχνολογία. Το πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020» μπορεί να συμβάλλει καίρια στη διασφάλιση της ορθής στόχευσης των ερευνητικών προσπαθειών της Ένωσης, συνεκτιμώντας επίσης τις ανάγκες των αρχών επιβολής του νόμου, μέσω της αυξημένης συμμετοχής των **τελικών χρηστών** σε όλα τα στάδια της διαδικασίας, από τη σύλληψη της ιδέας έως την αγορά. Μεγαλύτερη έμφαση στην καινοτομία πρέπει επίσης να δίνεται στον τομέα της **πολιτικής προστασίας** όπου η δημιουργία ενός κέντρου γνώσεων στο πλαίσιο του Κέντρου Συντονισμού Αντιμετώπισης Εκτάκτων Αναγκών της ΕΕ καθώς και η οικοδόμηση μιας κοινότητας χρηστών θα συμβάλουν στην οικοδόμηση της διεπαφής μεταξύ της έρευνας και των τελικών χρηστών στα κράτη μέλη.

²⁶ Πρόγραμμα «Ορίζοντας 2020», το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020, ενότητα «Ασφαλείς κοινωνίες – προστασία της ελευθερίας και της ασφάλειας της Ευρώπης και των πολιτών της».

Η Επιτροπή ανέθεσε πρόσφατα στους αρμόδιους ευρωπαϊκούς οργανισμούς τυποποίησης τη δημιουργία ενός προτύπου «**προστασίας της ιδιωτικής ζωής εκ κατασκευής**», το οποίο έχει ως στόχο να προάγει την ενσωμάτωση υψηλών προτύπων ασφάλειας και θεμελιωδών δικαιωμάτων στα πρώτα στάδια του τεχνολογικού σχεδιασμού. Η συμμόρφωση με το εν λόγω πρότυπο θα διασφαλίσει ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες ασφαλείας της ΕΕ σέβονται τα δικαιώματα των ατόμων και θα ενισχύσει με τον τρόπο αυτό την εμπιστοσύνη των καταναλωτών.

Η ανταγωνιστική **ενωσιακή βιομηχανία ασφαλείας** μπορεί επίσης να συμβάλει στην αυτοδυναμία της ΕΕ στο θέμα της κάλυψης των αναγκών ασφαλείας. Η ΕΕ έχει ενθαρρύνει την ανάπτυξη καινοτόμων λύσεων ασφαλείας, για παράδειγμα μέσω προτύπων και κοινών πιστοποιητικών.²⁷ Η Επιτροπή εξετάζει την ανάγκη για περαιτέρω δράση όπως για παράδειγμα στον τομέα των συστημάτων συναγερμού και του εξοπλισμού ελέγχου αερολιμένων προκειμένου να αρθούν τα εμπόδια στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς και να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας ασφαλείας της ΕΕ στις εξαγωγικές αγορές.

Η εγκληματολογική επιστήμη έχει μεγάλη σημασία για το έργο των αρχών επιβολής του νόμου και την αποτελεσματική δίωξη. Οι αρχές επιβολής του νόμου και οι δικαστικές αρχές πρέπει να έχουν βεβαιότητα ότι τα εγκληματολογικά στοιχεία στα οποία στηρίζονται είναι υψηλής ποιότητας, καθώς και να γνωρίζουν εάν τα δεδομένα προέρχονται από άλλο κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διασφαλίζεται ότι τα εγκληματολογικά στοιχεία που ανταλλάσσονται μέσω των συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών, όπως το πλαίσιο Rüm για δακτυλικά αποτυπώματα και προφίλ DNA, μπορούν πράγματι να χρησιμοποιηθούν στο δικαστήριο. Ο **Ευρωπαϊκός Εγκληματολογικός Χώρος** για την ευθυγράμμιση των διαδικασιών των παρόχων δικανικών υπηρεσιών στα κράτη μέλη θα ενθαρρύνει τη συνεργασία και θα διασφαλίσει την εμπιστοσύνη στα διασυνοριακά εγκληματολογικά δεδομένα. Καταρχάς, η Επιτροπή θα συμμετάσχει με τους ενδιαφερόμενους φορείς σε έναν απολογισμό για τον καθορισμό προτεραιοτήτων και πιθανών μέτρων για την επίτευξη αυτού του στόχου τα οποία εκτείνονται από την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών έως τον καθορισμό κοινών ελάχιστων προτύπων.

*Η ασφάλεια πρέπει να αποτελεί **βασική προτεραιότητα** σε ευρύ φάσμα **χρηματοδοτικών μηχανισμών, προγραμμάτων έρευνας και καινοτομίας** καθώς και **πρωτοβουλιών κατάρτισης**. Οι υφιστάμενες προτεραιότητες θα πρέπει να προσαρμόζονται όταν απαιτείται.*

3. ΤΡΕΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ

Αυτό το πλαίσιο για την καλύτερη και στενότερη συνεργασία θα πρέπει να αξιοποιηθεί εντός της προσεχούς πενταετίας ώστε να ανταποκριθεί σε τρεις βασικές προτεραιότητες για την ευρωπαϊκή ασφάλεια, παραμένοντας παράλληλα προσαρμόσιμο σε άλλες σημαντικές απειλές που πιθανώς να προκύψουν στο μέλλον.

- Οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις στο Παρίσι, την Κοπεγχάγη, τις Βρυξέλλες και αλλού υπογράμμισαν την ανάγκη για την σθεναρή κοινή απάντηση της ΕΕ απέναντι στην **τρομοκρατία** και τους **αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές**. Εξακολουθούν να υπάρχουν Ευρωπαίοι πολίτες οι οποίοι προσχωρούν σε τρομοκρατικές ομάδες σε ζώνες συρράξεων, εκπαιδεύονται και

²⁷ COM(2012) 417 της 26.7.2012.

αποτελούν εν δυνάμει απειλή για την εσωτερική ασφάλεια της Ευρώπης κατά την επιστροφή τους. Παρότι το συγκεκριμένο θέμα δεν είναι καινούριο, η κλίμακα και η ροή μαχητών στις συνεχιζόμενες συγκρούσεις, ιδίως στη Συρία, το Ιράκ και τη Λιβύη, καθώς και ο διαδικτυωμένος χαρακτήρας των εν λόγω συγκρούσεων ξεπερνούν κάθε προηγούμενο.

- Ταυτόχρονα, το **σοβαρό και οργανωμένο διασυνοριακό έγκλημα** βρίσκει νέες διεξόδους για εγκληματικές ενέργειες καθώς και νέους τρόπους διαφυγής του εντοπισμού με τεράστιο ανθρώπινο, κοινωνικό και οικονομικό κόστος, από εγκλήματα όπως η εμπορία ανθρώπων, το λαθρεμπόριο πυροβόλων όπλων, η διακίνηση ναρκωτικών και από το χρηματοπιστωτικό, οικονομικό και περιβαλλοντικό έγκλημα. Οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στη λαθραία μεταφορά μεταναστών εκμεταλλεύονται τα τρωτά σημεία εκείνων που αναζητούν προστασία ή καλύτερες οικονομικές ευκαιρίες και είναι υπεύθυνες για την απώλεια ζώων στο όνομα του κέρδους. Το οργανωμένο έγκλημα τροφοδοτεί επίσης την τρομοκρατία και το έγκλημα στον κυβερνοχώρο μέσα από διαύλους όπως η προμήθεια όπλων, η χρηματοδότηση μέσω του λαθρεμπορίου ναρκωτικών και η διείσδυση στις χρηματοπιστωτικές αγορές.
- Τέλος, **το έγκλημα στον κυβερνοχώρο** αποτελεί ολοένα αυξανόμενη απειλή για τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών και την οικονομία, καθώς και για την ανάπτυξη μιας επιτυχημένης ψηφιακής ενιαίας αγοράς.²⁸ Με τη μετατόπιση των εμπορικών και τραπεζικών συναλλαγών μέσω του διαδικτύου αυξάνεται, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο ενδέχεται να αντιπροσωπεύει τεράστιο δυνητικό όφελος για τους εγκληματίες και τεράστια δυνητική ζημία για τους πολίτες. Οι εγκληματίες του κυβερνοχώρου μπορούν να δρουν εκτός της Ένωσης και, καταβάλλοντας ελάχιστη προσπάθεια και αντιμετωπίζοντας ελάχιστο κίνδυνο, να βλάπτουν υποδομές ζωτικής σημασίας και μεγάλο αριθμό θυμάτων σε όλα τα κράτη μέλη ταυτόχρονα. Παρομοίως, οι απειλές, όπως εκείνες που προέρχονται από την τρομοκρατία στον κυβερνοχώρο και οι υβριδικές απειλές, θα μπορούσαν να αυξηθούν μέσα στα επόμενα χρόνια. Οι εγκληματίες προχωρούν στην κατάχρηση των τεχνικών ανωνυμοποίησης και των ανώνυμων μηχανισμών πληρωμών για να ασκούν παράνομο εμπόριο ναρκωτικών ή όπλων μέσω διαδικτύου, για εγκληματικές συναλλαγές και για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο είναι επίσης στενά συνδεδεμένο με τη σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών, ενώ παρατηρείται η ανησυχητική τάση σεξουαλικής εκμετάλλευσης των παιδιών μέσω ζωντανής μετάδοσης.

Στο παρόν θεματολόγιο η τρομοκρατία, το οργανωμένο έγκλημα και το έγκλημα στον κυβερνοχώρο υπογραμμίζονται ως οι τρεις **βασικές προτεραιότητες** για άμεση ανάληψη δράσης. Αποτελούν σαφώς **αλληλένδετες και διασυνοριακές απειλές**, και η πολύπλευρη και διεθνής διάστασή τους καταδεικνύει την ανάγκη για την αποτελεσματική και συντονισμένη απόκριση σε επίπεδο ΕΕ.

²⁸ Οι χρήστες του διαδικτύου στην ΕΕ εξακολουθούν να ανησυχούν πολύ για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο. Το 85 % των χρηστών συμφωνούν ότι αυξάνεται ο κίνδυνος να πέσει κάποιος θύμα του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο (Ευρωβαρόμετρο σχετικά με την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο που δημοσιεύθηκε τον Φεβρουάριο του 2015).

3.1 Αντιμετώπιση της τρομοκρατίας και πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης

Τόσο οι πολίτες όσο και τα κράτη μέλη αναμένουν στήριξη από την ΕΕ για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας και της ριζοσπαστικοποίησης και τη διευκόλυνση του συντονισμού και της συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών. Η Ευρωπόλ έχει αναπτύξει αυξανόμενη εμπειρογνωμοσύνη σε θέματα τρομοκρατίας και αυτό θα πρέπει να θεωρηθεί ως ένα ακόμη βήμα καθώς συνενώνει τις ικανότητες επιβολής της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας, συγκεντρώνει τους πόρους και μεγιστοποιεί τη χρήση των υφιστάμενων δομών, υπηρεσιών και εργαλείων που έχει στη διάθεση της με σκοπό την επίτευξη οικονομιών κλίμακας. Όλες αυτές οι δραστηριότητες θα μπορούσαν να συγκεντρωθούν σε ένα **Ευρωπαϊκό Αντιτρομοκρατικό Κέντρο** στους κόλπους της Ευρωπόλ για την ενίσχυση της στήριξης που παρέχεται στα κράτη μέλη σε επίπεδο ΕΕ μέσα σε ένα ασφαλές περιβάλλον και διασφαλίζοντας στο μέγιστο δυνατό βαθμό την εχεμύθεια των επικοινωνιών.

Το κέντρο θα περιλαμβάνει 1) το σημείο επαφής «Travellers» της Ευρωπόλ για τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές και τα συναφή τρομοκρατικά δίκτυα, 2) το πρόγραμμα παρακολούθησης της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας ΕΕ-ΗΠΑ (TFTP), 3) το FIU.NET, το αποκεντρωμένο δίκτυο υπολογιστών που παρέχει υποστήριξη στις μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών, το οποίο θα ενσωματωθεί στην Ευρωπόλ το 2016 και 4) τις υφιστάμενες ικανότητες της Ευρωπόλ για τα πυροβόλα όπλα και τα εκρηκτικά συστήματα. Η **Eurojust** θα πρέπει να συμμετέχει πλήρως στις δραστηριότητες του κέντρου με στόχο τη βελτίωση του συντονισμού των ερευνών και των διώξεων. Ένα τέτοιο κέντρο θα λειτουργεί αυστηρά στο πλαίσιο της νόμιμης εντολής της Ευρωπόλ και δεν θα επηρεάζει την αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών για τη διασφάλιση της εθνικής ασφάλειας, ούτε τον ρόλο του κέντρου ανάλυσης πληροφοριών της ΕΕ (INTCEN) στον τομέα της αξιολόγησης της απειλής που συνιστά η τρομοκρατία με βάση τις πληροφορίες.

Η **Μονάδα της ΕΕ για την Αναφορά Διαδικτυακού Περιεχομένου (MEE ΑΔΠ)** (EE IRU), που πρόκειται να συσταθεί εντός της Ευρωπόλ έως τα τέλη Ιουλίου του 2015, θα συμμετέχει επίσης στο κέντρο. Η μονάδα αυτή θα αξιοποιήσει την πείρα της Ευρωπόλ και των κρατών μελών και θα ενεργεί ως κέντρο εμπειρογνωμοσύνης της ΕΕ, βοηθώντας τα κράτη μέλη να εντοπίζουν και να αφαιρούν το βίαιο εξτρεμιστικό περιεχόμενο από το διαδίκτυο σε συνεργασία με βιομηχανικούς εταίρους.

Επιπλέον, η Επιτροπή θα ξεκινήσει το 2015 ένα **φόρουμ σε επίπεδο ΕΕ** με εταιρείες ΤΠ με στόχο να φέρει τις εν λόγω εταιρείες σε επαφή με αρχές επιβολής του νόμου και την κοινωνία των πολιτών. Με βάση τις προπαρασκευαστικές συνεδριάσεις που διοργανώθηκαν το 2014, το φόρουμ θα συγκεντρώσει την προσοχή του στην ανάπτυξη των καλύτερων δυνατών εργαλείων για την αντιμετώπιση της τρομοκρατικής προπαγάνδας στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Σε συνεργασία με τις εταιρείες ΤΠ, το φόρουμ θα διερευνήσει επίσης τους προβληματισμούς των αρχών επιβολής του νόμου σχετικά με τις νέες τεχνολογίες κρυπτογράφησης.

Η **παρακολούθηση των χρηματοοικονομικών πράξεων** μπορεί να έχει καίρια σημασία για τον εντοπισμό των τρομοκρατικών δικτύων, καθώς οι τρομοκράτες στηρίζονται στη χρηματοδότηση για τις μετακινήσεις, την εκπαίδευση και τον εξοπλισμό. Οι ΜΧΠ μπορούν να συμβάλουν στον εντοπισμό των χρηματοοικονομικών πράξεων τρομοκρατικών δικτύων πέραν των συνόρων και στον εντοπισμό των χρηματοδοτών τους. Το Πρόγραμμα Παρακολούθησης της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας ΕΕ-ΗΠΑ (TFTP) επιτρέπει στα κράτη μέλη να ζητούν τη διερεύνηση των

χρηματοοικονομικών δεδομένων όποτε υπάρχει εύλογη υπόνοια τρομοκρατικής δραστηριότητας. Μέχρι στιγμής το πρόγραμμα TFTP έχει συνεισφέρει στοιχεία σχετικά με πολυάριθμους ύποπτους τρομοκράτες και τα δίκτυα που τους υποστηρίζουν. Τα κράτη μέλη και οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να χρησιμοποιούν πιο δραστήρια τις δυνατότητες που προσφέρει το πρόγραμμα TFTP. Η επικείμενη ενσωμάτωση του FIU.NET στην Ευρώπη θα ενισχύσει περαιτέρω τις ικανότητες για την καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας.

Η Επιτροπή θα διερευνήσει επίσης την αναγκαιότητα και τα πιθανά οφέλη λήψης συμπληρωματικών μέτρων στον τομέα της **χρηματοδότησης της τρομοκρατίας**, μεταξύ άλλων και μέτρων που αφορούν τη δέσμευση των περιουσιακών στοιχείων των τρομοκρατών όπως προβλέπεται στο άρθρο 75 της ΣΛΕΕ, το παράνομο εμπόριο πολιτιστικών αγαθών, τον έλεγχο των μορφών πληρωμής, όπως οι μεταφορές χρημάτων μέσω διαδικτύου και οι προπληρωμένες κάρτες, τις παράνομες κινήσεις ρευστών διαθεσίμων και την ενίσχυση του κανονισμού σχετικά με τους ελέγχους ρευστών διαθεσίμων²⁹.

Η ΕΕ χρειάζεται την σθεναρή **αντίδραση του ποινικού δικαίου** ενάντια στην τρομοκρατία, η οποία να καλύπτει την έρευνα και τη δίωξη όσων σχεδιάζουν τρομοκρατικές ενέργειες ή είναι ύποπτοι για τη στρατολόγηση, την εκπαίδευση και τη χρηματοδότηση τρομοκρατών καθώς και για την υποκίνηση σε τέλεση τρομοκρατικών εγκλημάτων. Πολλά κράτη μέλη είτε διαθέτουν ήδη, είτε σχεδιάζουν να θεσπίσουν τη σχετική νομοθεσία που θα ποινικοποιεί αυτές τις πράξεις. Η ύπαρξη πιο συνεκτικής νομοθεσίας κατά αδικημάτων συναφών με αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές σε ολόκληρη την ΕΕ θα βοηθήσει να αντιμετωπίζονται οι διασυνοριακές πρακτικές και νομικές προκλήσεις όσον αφορά τη συλλογή και την αποδοχή αποδεικτικών στοιχείων σε υποθέσεις τρομοκρατίας και την αποφυγή μεταβάσεων προς ζώνες συγκρούσεων. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει το 2015 εκτίμηση επιπτώσεων με σκοπό την επικαιροποίηση το 2016 της **απόφασης-πλαίσιου του 2008 για την τρομοκρατία**.³⁰ Σύμφωνα με το ψήφισμα 2178 του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ, τα κράτη πρέπει να ποινικοποιούν τη μετάβαση σε ζώνες συγκρούσεων για τρομοκρατικούς σκοπούς, συμβάλλοντας έτσι στη οικοδόμηση κοινής αντίληψης για τα αδικήματα των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο θα ανοίξει τον δρόμο για την εντατικοποίηση της **συνεργασίας με τις τρίτες χώρες** για τους αλλοδαπούς τρομοκράτες μαχητές, όπως συνέβη στα πρόσφατα θετικά παραδείγματα συνεργασίας με την Τουρκία.

Ένας τρόπος διατάραξης των δραστηριοτήτων των τρομοκρατικών δικτύων είναι να καταστούν δυσχερέστερες οι επιθέσεις κατά των στόχων τους καθώς και η πρόσβαση σε επικίνδυνες ουσίες, όπως χημικά, βιολογικά, ραδιολογικά και πυρηνικά υλικά και πρόδρομες ουσίες εκρηκτικών υλών, και η χρήση αυτών των ουσιών. Ως προς την προστασία των **υποδομών ζωτικής σημασίας** και των **ευάλωτων στόχων**, όπως για παράδειγμα σε μαζικές δημόσιες εκδηλώσεις, οι αρχές επιβολής του νόμου και οι αρχές πολιτικής προστασίας έρχονται αντιμέτωπες με πραγματικές προκλήσεις. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη συνεργάζονται για την εκτίμηση των κινδύνων, την αξιολόγηση των στρατηγικών μετριασμού, τη συγκέντρωση βέλτιστων πρακτικών και την παροχή καθοδήγησης. Η Επιτροπή υποστηρίζει τους επαγγελματίες με την ανάπτυξη εγχειριδίων ώστε να τους βοηθήσει στο καθημερινό τους έργο, όπως για παράδειγμα στον τομέα της ασφάλειας της πολιτικής αεροπορίας.

²⁹ Κανονισμός αριθ. 1889/2005 της 26.10.2005.

³⁰ Σε αυτό το πλαίσιο θα ληφθούν υπόψη οι διαπραγματεύσεις σχετικά με ένα πρόσθετο πρωτόκολλο που συμπληρώνει τη σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη της τρομοκρατίας.

Η τρομοκρατία στην Ευρώπη τρέφεται με εξτρεμιστικές ιδεολογίες. Ως εκ τούτου, η δράση της ΕΕ κατά της τρομοκρατίας πρέπει να **αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια του εξτρεμισμού** με τη λήψη προληπτικών μέτρων. Ο συσχετισμός μεταξύ της ριζοσπαστικοποίησης και της εξτρεμιστικής βίας καθίσταται ολοένα πιο σαφής σε ολόκληρη την ΕΕ. Όπως έχει αποδειχθεί, η εξτρεμιστική προπαγάνδα εξωθεί στη μετάβαση των αλλοδαπών τρομοκρατών μαχητών από την Ευρώπη στο εξωτερικό για να εκπαιδευτούν, να πολεμήσουν και να διαπράξουν κτηνωδίες σε εμπόλεμες ζώνες και να απειλήσουν την εσωτερική ασφάλεια της ΕΕ κατά την επιστροφή τους. Η ενίσχυση των δικών της στρατηγικών επικοινωνίας με την κοινή εξιστόρηση και πραγματική παρουσίαση των συγκρούσεων αποτελεί σημαντική πτυχή της αντίδρασης της ΕΕ.

Η **απόκριση της ΕΕ στον εξτρεμισμό** δεν επιτρέπεται να οδηγήσει στο στιγματισμό ομάδων ή κοινοτήτων. Πρέπει να στηρίζεται στις κοινές ευρωπαϊκές αξίες της ανοχής, της πολυμορφίας και του αμοιβαίου σεβασμού και να προάγει τις ελεύθερες και πολυφωνικές κοινότητες. Η ΕΕ πρέπει να πλήξει τη βάση στήριξης της τρομοκρατίας μέσω της σθεναρής και αποφασιστικής αντίθετης προπαγάνδας. Η Επιτροπή θα διασφαλίσει την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας της ΕΕ σε αυτόν τον τομέα.³¹ Θα αξιολογήσει τυχόν κενά στη νομοθεσία και θα στηρίξει την παρακολούθηση της ρητορικής μίσους και άλλων δράσεων που λαμβάνουν χώρα στο διαδίκτυο. Θα συνδράμει επίσης τα κράτη μέλη κατά την ανάπτυξη προνοητικών ερευνών και πρακτικών δίωξης. Θα χρησιμοποιηθεί επίσης ολοένα περισσότερο χρηματοδότηση από την ΕΕ για τη στήριξη της ειδικής εκπαίδευσης των δημόσιων λειτουργών και την ενθάρρυνση της παρακολούθησης, της υποβολής εκθέσεων και της καταγραφής περιστατικών που αφορούν εγκλήματα και ρητορικές μορφές μίσους.

Η **εκπαίδευση, η συμμετοχή των νέων, ο διαθρησκευτικός και ο διαπολιτισμικός διάλογος** μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης μέσω της προώθησης των κοινών ευρωπαϊκών αξιών, της κοινωνικής ένταξης, της βελτίωσης της αμοιβαίας κατανόησης και της ανοχής. Η εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην αντιμετώπιση των ανισοτήτων και στην αποτροπή της περιθωριοποίησης. Η εργασία των νέων, ο εθελοντισμός, ο αθλητισμός και οι πολιτιστικές δραστηριότητες είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές για την προσέγγιση των νέων. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα δώσει προτεραιότητα στην καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης, της περιθωριοποίησης των νέων και στην προώθηση της ένταξης μέσω σειράς συγκεκριμένων δράσεων που εντάσσονται στο στρατηγικό πλαίσιο για την ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης («ΕΚ 2020») και στην Ευρωπαϊκή Στρατηγική για τη Νεολαία, το πρόγραμμα εργασιών της ΕΕ για τον αθλητισμό και το πρόγραμμα εργασιών για τον πολιτισμό.

Για την στήριξη των εν λόγω δράσεων, η Επιτροπή θα κινητοποιήσει χρηματοδότηση στο πλαίσιο των προγραμμάτων Erasmus+ και «Δημιουργική Ευρώπη», μεταξύ άλλων με την αυξημένη υποστήριξη της κινητικότητας του εκπαιδευτικού προσωπικού και των διοργανωτών δραστηριοτήτων για νέους, τις ανταλλαγές νέων και τον εθελοντισμό, τις στρατηγικές εταιρικές σχέσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της πολιτικής για τη νεολαία, τα διακρατικά δίκτυα, τις πλατφόρμες συνεργασίας μεταξύ σχολείων, τα κοινά σχέδια για την αγωγή του πολίτη, και τις συμπράξεις συνεργασίας στον τομέα του αθλητισμού. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο θα δώσει εξάλλου οικονομική στήριξη στα κράτη μέλη για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, την καταπολέμηση της

³¹ Απόφαση-πλαίσιο 2008/913/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28.11.2008, οδηγία 2000/43/ΕΚ της 29.6.2000, οδηγία 2000/78/ΕΚ της 27.11.2000 και οδηγία 2010/13/ΕΕ της 10.3.2010.

φτώχειας και κάθε μορφής διακρίσεων. Η Επιτροπή θα δρομολογήσει επίσης περαιτέρω έρευνες στο πλαίσιο του προγράμματος «Ορίζοντας 2020» για την καλύτερη κατανόηση των αιτίων και των εκδηλώσεων της ριζοσπαστικοποίησης.

Η ΕΕ έχει υπάρξει πρωτοπόρος στην παροχή βοήθειας σε κοινότητες υπό πίεση ώστε να διδαχθούν από άλλα μέρη της Ένωσης. Το 2014, η Επιτροπή καθόρισε δέκα πεδία διάρθρωσης προσπαθειών για την αντιμετώπιση των γενεσιουργών αιτίων του εξτρεμισμού.³² Το **δίκτυο της ΕΕ για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση (RAN)**, ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο που ξεκίνησε το 2011, συνδέει οργανώσεις και δίκτυα σε όλη την Ένωση, συνενώνοντας περισσότερους από 1000 επαγγελματίες που ασχολούνται άμεσα με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και του βίαιου εξτρεμισμού. Το δίκτυο επιτρέπει την ανταλλαγή εμπειριών και πρακτικών για τη διευκόλυνση του έγκαιρου εντοπισμού της ριζοσπαστικοποίησης και τον σχεδιασμό στρατηγικών πρόληψης και απεμπλοκής σε τοπικό επίπεδο.

Επί του παρόντος η Επιτροπή βρίσκεται στη διαδικασία σύστασης **ενός κέντρου αριστείας RAN**. Αυτό θα λειτουργήσει ως πυρήνας γνώσης της ΕΕ για την εδραίωση εμπειρογνωμοσύνης και την προώθηση της διάδοσης και της ανταλλαγής εμπειριών καθώς και της συνεργασίας για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης. Θα προσδώσει νέα διάσταση στη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερόμενων φορέων για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης.

Η ΕΕ έχει επίσης αισθανθεί τις επιπτώσεις της ριζοσπαστικοποίησης στην περιοχή γειτονίας της. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν αυτές οι επιπτώσεις, το δίκτυο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση θα αναπτύξει τη συνεργασία του με ενδιαφερόμενους φορείς σε τρίτες χώρες, δίνοντας προτεραιότητα στην Τουρκία, τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και τις χώρες της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Ταυτόχρονα, πρέπει να διασφαλιστεί ο συντονισμός με την εξωτερική δράση της ΕΕ, για παράδειγμα μέσω ενός γύρου εξεχουσών προσωπικοτήτων από την Ευρώπη και τον μουσουλμανικό κόσμο, για την ενθάρρυνση των πνευματικών ανταλλαγών και του ευρύτερου διαλόγου μεταξύ των κοινωνιών.

Οι τοπικοί παράγοντες είναι τα πρόσωπα που έρχονται σε άμεση επαφή με εκείνους που αντιμετωπίζουν μεγαλύτερο κίνδυνο ριζοσπαστικοποίησης. Πρέπει να είναι κατάλληλα εξοπλισμένοι ώστε να αναγνωρίζουν τις ενδείξεις της ριζοσπαστικοποίησης και να αξιολογούν την παρέμβαση που πιθανώς απαιτείται, καθώς και να διασφαλίζουν τη δυνατότητα συνεργασίας με τους ηγέτες των κοινοτήτων. Πολλά κράτη μέλη έχουν δρομολογήσει προγράμματα κατάρτισης που εστιάζονται στις παραδοσιακές ομάδες-στόχους του προσωπικού επιβολής του νόμου και των σωφρονιστικών υπαλλήλων. Η δράση αυτή έχει προτεραιότητα δεδομένου ότι υπάρχουν στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η φυλακή αποτελεί εστιακό σημείο της ριζοσπαστικοποίησης. Με την υποστήριξη της ευρωπαϊκής οργάνωσης φυλακών και σωφρονιστικών υπηρεσιών (EUROPRIS) η Επιτροπή θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την κατάρτιση σχετικά με την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και την εκκρίωσή της στις φυλακές. Η κατάρτιση και η στήριξη μπορούν να φανούν χρήσιμες και σε άλλους παράγοντες, όπως σε κοινωνικούς λειτουργούς, εκπαιδευτικούς και εργαζομένους στον τομέα της υγειονομικής περίθαλψης. Το δίκτυο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη ριζοσπαστικοποίηση θα συμβάλει επίσης στην ανάπτυξη παρόμοιων προσεγγίσεων για την εκκρίωση της ριζοσπαστικοποίησης και την απεμπλοκή («στρατηγικές εξόδου»).

³² COM(2013) 941 final της 15.1.2014.

Η Επιτροπή και η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης θα συνεργαστούν με τον Συντονιστή Αντιτρομοκρατικής Δράσης της ΕΕ ώστε να διατηρήσουν την επισκόπηση όλων των μέσων που βρίσκονται στη διάθεση της Ένωσης και θα παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς την εφαρμογή τους.

Δράσεις:

- Ενίσχυση των υπηρεσιών λειτουργικής υποστήριξης της Ευρωπόλ συγκεντρώνοντας τις ικανότητές της για την επιβολή της αντιτρομοκρατικής νομοθεσίας σε ένα Ευρωπαϊκό Κέντρο για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας στους κόλπους της Ευρωπόλ
- Δρομολόγηση ενός ευρωπαϊκού φόρουμ με εταιρείες ΤΠ ως ένα μέσο καταπολέμησης της τρομοκρατικής προπαγάνδας και αντιμετώπισης των προβληματισμών σχετικά με τις νέες τεχνολογίες κρυπτογράφησης
- Λήψη περαιτέρω μέτρων με στόχο τη βελτίωση του αγώνα για την πάταξη της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
- Κάλυψη τυχόν κενών όσον αφορά την υποκίνηση μίσους στο διαδίκτυο
- Επανεξέταση της απόφασης πλαισίου για την τρομοκρατία μέσω πρότασης το 2016
- Επαναπροσδιορισμός των προτεραιοτήτων των πλαισίων πολιτικής και των προγραμμάτων της ΕΕ για την εκπαίδευση, τη νεολαία και τον πολιτισμό
- Εστιασμός στην πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης στις φυλακές και ανάπτυξη αποτελεσματικών προγραμμάτων απεμπλοκής/εκρίζωσης της ριζοσπαστικοποίησης
- Δρομολόγηση του κέντρου αριστείας RAN και επέκταση των εργασιών για την καταπολέμηση της ριζοσπαστικοποίησης με την Τουρκία καθώς και στα Δυτικά Βαλκάνια, τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.

3.2 Παρακώλυση του οργανωμένου εγκλήματος

Ο κύκλος πολιτικής της ΕΕ για το σοβαρό και το οργανωμένο έγκλημα έχει επιτύχει μια πιο συντονισμένη στρατηγική κατεύθυνση και κοινές πρακτικές επιχειρήσεις. Οι γειτονικές χώρες έχουν ήδη συνδεθεί με τον κύκλο πολιτικής και θα πρέπει να ενταθεί η συμμετοχή τους σε επιχειρησιακές δραστηριότητες του κύκλου πολιτικής. Μία από τις προτεραιότητες του κύκλου πολιτικής είναι η παρακώλυση των οργανωμένων εγκληματικών δικτύων που εμπλέκονται στη λαθραία μεταφορά μεταναστών, εντείνοντας τις διασυνοριακές έρευνες με την υποστήριξη των οργανισμών της ΕΕ. Η κοινή επιχείρηση MARE, η οποία τελεί υπό τον συντονισμό της Ευρωπόλ, αποτελεί καλό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίον η Ένωση μπορεί να δρα πιο αποτελεσματικά για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στη λαθραία μετακίνηση μεταναστών.

Πρωταρχικός στόχος του οργανωμένου εγκλήματος είναι το κέρδος. Συνεπώς, η εφαρμογή του νόμου πρέπει να μπορεί να στρέφει την προσοχή στη **χρηματοδότηση του οργανωμένου εγκλήματος**, η οποία είναι συχνά άρρηκτα συνδεδεμένη με τη διαφθορά, την απάτη, την παραχάραξη και το λαθρεμπόριο. Καθώς τα διεθνή εγκληματικά δίκτυα χρησιμοποιούν νόμιμες επιχειρηματικές δομές για να αποκρύπτουν την πηγή των κερδών τους, απαιτείται, συνεπώς, η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στις νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες.

Η δέσμη μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που συμφωνήθηκε πρόσφατα³³ θα συμβάλει στον εντοπισμό και την παρακολούθηση των ύποπτων μεταφορών χρημάτων και θα διευκολύνει την αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ). Η Επιτροπή θα στηρίξει την εφαρμογή αυτού του νομοθετήματος ώστε να είναι δυσκολότερο για τους εγκληματίες να εκμεταλλεύονται το χρηματοπιστωτικό σύστημα, ενώ θα επεξεργαστεί μια υπερεθνική εκτίμηση των κινδύνων που θα αφορά, μεταξύ άλλων, τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας και τα εικονικά νομίσματα. Θα θεσπίσει επίσης μια συνεκτική πολιτική έναντι των τρίτων χωρών με ανεπαρκή συστήματα για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Η διασύνδεση του έργου των εθνικών **υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων** θα βελτιώσει τη διασυνοριακή δέσμευση και δήμευση περιουσιακών στοιχείων από εγκληματικές ενέργειες. Είναι αναγκαία η ευθυγράμμιση και η ενίσχυση των εξουσιών των ΜΧΠ, καθώς οι διαφορές στο ρόλο τους δυσχεραίνουν τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών. Η Eurojust θα μπορούσε επίσης να προσφέρει περισσότερη εμπειρογνομosύνη και μεγαλύτερη βοήθεια στις εθνικές αρχές κατά τη διενέργεια χρηματοοικονομικών ερευνών. Επιπλέον, θα πρέπει να βελτιωθεί **η αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης**. Κατόπιν αιτήματος των συννομοθετών, η Επιτροπή θα εκδώσει, το 2016, μελέτη σκοπιμότητας σχετικά με τους κοινούς κανόνες για τη μη βασιζόμενη σε καταδίκη δήμευση περιουσιακών στοιχείων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες.

Οι πρόσφατες τρομοκρατικές επιθέσεις έχουν εστιάσει την προσοχή στον τρόπο με τον οποίο οι οργανωμένοι εγκληματίες είναι σε θέση να αποκτούν πρόσβαση σε μεγάλους αριθμούς **πυροβόλων όπλων**, ακόμη και πυροβόλων όπλων στρατιωτικής ποιότητας, και να τα εμπορεύονται. Αποτελεί κοινωνικό ζήτημα για τα κράτη μέλη η απόφαση σχετικά με το ποιος μπορεί να έχει όπλο στην κατοχή του και πότε μπορεί να το χρησιμοποιεί. Ωστόσο, οι διαφορές στην εθνική νομοθεσία αποτελούν εμπόδιο για τους ελέγχους και την αστυνομική συνεργασία. Απαιτείται, κατά προτεραιότητα, μια κοινή προσέγγιση για την εξουδετέρωση και την απενεργοποίηση των πυροβόλων όπλων για την πρόληψη της επανενεργοποίησης και της χρήσης τους από τους εγκληματίες. Η Επιτροπή θα επανεξετάσει την υφιστάμενη νομοθεσία για τα πυροβόλα όπλα το 2016 για τη βελτίωση της ανταλλαγής πληροφοριών (π.χ. με την μεταφόρτωση πληροφοριών για κατασχεθέντα πυροβόλα όπλα στο σύστημα πληροφοριών της Ευρωπόλ) με στόχο την ενίσχυση της ανιχνευσιμότητας, την τυποποίηση της σήμανσης και τη θέσπιση κοινών προτύπων για την εξουδετέρωση των πυροβόλων όπλων. Στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης αξιολόγησης, η Επιτροπή θα εξετάσει εάν πρέπει να συμπεριληφθούν και τα όπλα που έχουν σχεδιαστεί για σκοπούς αυτοπροστασίας (όπλα συναγερμού) στις νέες διατάξεις, καθώς και κάθε άλλο σχετικό στοιχείο.

Η **διακίνηση πυροβόλων όπλων** έχει κρίσιμη **εξωτερική διάσταση** καθώς πολλά παράνομα πυροβόλα όπλα στην ΕΕ έχουν εισαχθεί από γειτονικές χώρες όπου εξακολουθούν να υπάρχουν μεγάλα αποθέματα στρατιωτικών όπλων. Θα πρέπει να εφαρμοστεί πλήρως το πρόσφατο επιχειρησιακό σχέδιο δράσης με τις χώρες των

³³ Τέταρτη οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και κανονισμός περί των πληροφοριών που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών. Βλ. σχετικές προτάσεις της Επιτροπής COM(2013) 45 final της 5.2.2013 και COM(2013) 44 final της 5.2.2013.

Δυτικών Βαλκανίων και, εάν είναι αποτελεσματικό, να αναπαραχθεί με άλλες γειτονικές χώρες, ιδίως χώρες στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική.³⁴

Η αγορά των **παράνομων ναρκωτικών** εξακολουθεί να είναι η πλέον δυναμική από τις εγκληματικές αγορές με την πιο πρόσφατη τάση να είναι η εξάπλωση νέων ψυχοτρόπων ουσιών. Η παραγωγή νέων ψυχοτρόπων ουσιών συντελείται σε ολοένα και μεγαλύτερο βαθμό στην ΕΕ και τονίζει την επιτακτική ανάγκη για τη θέσπιση του νέου νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ. Η ΕΕ θα πρέπει να εξακολουθήσει να στηρίζει τις δραστηριότητες των κρατών μελών για την καταπολέμηση των παράνομων ναρκωτικών, μεταξύ άλλων και στα θέματα της πρόληψης, αξιοποιώντας την εμπειρογνωμοσύνη του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και της Ευρωπόλ. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην εφαρμογή του σχεδίου δράσης της ΕΕ για τα ναρκωτικά για την περίοδο 2013-2016, το οποίο επίσης πλαισιώνει την εξωτερική πολιτική της ΕΕ στον τομέα των ναρκωτικών, δίνοντας ιδιαίτερο βάρος στη μείωση της ζήτησης και της προσφοράς ναρκωτικών. Στη βάση αυτή, η Επιτροπή θα αποφασίσει κατά πόσο θα προτείνει ένα νέο σχέδιο δράσης της ΕΕ για την περίοδο 2017-2020.

Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει επί του παρόντος η ΕΕ είναι ότι τα εγκληματικά δίκτυα εκμεταλλεύονται ως επιχειρηματική ευκαιρία την ανάγκη των ατόμων για προστασία ή την επιθυμία τους να έρθουν στην Ευρώπη. Όσο νωρίτερα κατορθωθεί να σταματήσουν αυτές οι εγκληματικές δραστηριότητες διακίνησης λαθρομεταναστών, τόσο μικρότερος θα είναι ο κίνδυνος εμφάνισης των ανθρώπινων τραγωδιών που σημειώθηκαν πρόσφατα στη Μεσόγειο. Για την ανάληψη προληπτικής δράσης κατά της διευκόλυνσης της παράνομης μετανάστευσης απαιτείται βελτιωμένη συλλογή, κοινή χρήση και ανάλυση πληροφοριών. Το βασικό στοιχείο συνίσταται στη **συνεργασία για την καταπολέμηση της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών** τόσο εντός της ΕΕ, όσο και με τρίτες χώρες. Η ΕΕ πρέπει να δώσει προτεραιότητα σε αυτό το θέμα στο πλαίσιο της εταιρικής σχέσης της με τρίτες χώρες, προσφέροντας βοήθεια με στόχο να υποβοηθηθούν οι βασικές χώρες διέλευσης στην όσο το δυνατόν πιο έγκαιρη πρόληψη και τον εντοπισμό δραστηριοτήτων λαθραίας μεταφοράς μεταναστών. Η ενισχυμένη δράση κατά της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών μεταξύ της ΕΕ και βασικών τρίτων χωρών θα αποτελέσει τμήμα του επικείμενου ευρωπαϊκού θεματολογίου για τη μετανάστευση.

Η **εμπορία ανθρώπων** αποτελεί εξαιρετικά επικίνδυνη, αλλά άκρως επικερδή μορφή εγκλήματος. Η ΕΕ διαθέτει ειδικό νομικό πλαίσιο και πλαίσιο πολιτικής³⁵ για τη μεγιστοποίηση της συνεργασίας και για τη μετατροπή συνεπώς του συγκεκριμένου ζητήματος σε προτεραιότητα για οργανισμούς όπως η Ευρωπόλ και η Eurojust. Μέσω της συντονισμένης και συνεκτικής προσέγγισης, η τρέχουσα στρατηγική έχει συμβάλει στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων σε περιφερειακό, εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η Επιτροπή προτίθεται να χαράξει μια στρατηγική για την περίοδο μετά το 2016 η οποία βασίζεται στο υφιστάμενο πλαίσιο.

Τα **περιβαλλοντικά εγκλήματα** μπορούν να βλάψουν σοβαρά το περιβάλλον και την ανθρώπινη υγεία, να οδηγήσουν σε μείωση των κρατικών εσόδων και στην επιβολή κόστους καθαρισμού για τους φορολογούμενους, για παράδειγμα μέσω της παράνομης μεταφοράς φορτίων και της μεταγενέστερης απόρριψης επικίνδυνων αποβλήτων. Το λαθρεμπόριο άγριων ειδών απειλεί τη βιοποικιλότητα, ενώ σε περιοχές προέλευσης όπως

³⁴ Επιχειρησιακό σχέδιο δράσης του Δεκεμβρίου του 2014 μεταξύ της ΕΕ και των Δυτικών Βαλκανίων για την καταπολέμηση της παράνομης διακίνησης πυροβόλων όπλων.

³⁵ Οδηγία 2011/36/ΕΕ της 5.4.2011, COM(2012) 286 final της 19.6.2012.

η Αφρική, αποτελεί απειλή για την αειφόρο ανάπτυξη και την περιφερειακή σταθερότητα.³⁶ Η Επιτροπή θα εξετάσει την ανάγκη να ενισχυθεί η παρακολούθηση της συμμόρφωσης και της επιβολής, για παράδειγμα με την αύξηση της κατάρτισης για το προσωπικό επιβολής, τη στήριξη των σχετικών δικτύων επαγγελματιών καθώς και με την περαιτέρω προσέγγιση των ποινικών κυρώσεων σε όλη την ΕΕ.

Οι τοπικές αρχές οφείλουν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος παράλληλα με το έργο των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών. Οι οργανωμένοι εγκληματίες συχνά σκέφτονται παγκόσμια αλλά δρουν σε τοπικό επίπεδο και, ως εκ τούτου, απαιτείται μια πολυτομεακή προσέγγιση για την αποτελεσματική πρόληψη και αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Η ΕΕ έχει αναπτύξει κατά συνέπεια μια προσέγγιση που συνδυάζει διοικητικά εργαλεία για την πρόληψη της διείσδυσης στον δημόσιο τομέα ή την οικονομία. Σε πολλές περιπτώσεις, οι τοπικές αρχές βρίσκονται στην πρώτη γραμμή για τον εντοπισμό και την πρόληψη της διείσδυσης εγκληματικών δικτύων στις νόμιμες οικονομικές δραστηριότητες, όπως για παράδειγμα κατά την ανάθεση δημόσιων συμβάσεων ή τη χορήγηση αδειών λειτουργίας καζίνο, και πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους εργαλεία για την ανταλλαγή πληροφοριών με άλλες δημόσιες διοικητικές αρχές ή αρχές επιβολής του νόμου. Μεγαλύτερη έμφαση πρέπει επίσης να δοθεί στο έργο του **ευρωπαϊκού δικτύου πρόληψης του εγκλήματος**. Με τη χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ, το δίκτυο προωθεί τις βέλτιστες πρακτικές για την πρόληψη της εγκληματικότητας.

Επιβάλλεται η θέσπιση συνολικής προσέγγισης για την πρόληψη και καταπολέμηση της **διαφθοράς** στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Επιτροπή δημοσίευσε το 2014 την πρώτη έκθεση για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην ΕΕ. Στην έκθεση παρέχεται συνολική επισκόπηση σε επίπεδο ΕΕ, εντοπίζονται οι τάσεις και οι βέλτιστες πρακτικές και αναλύονται οι εξελίξεις σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ με σκοπό τη στήριξη των κυβερνήσεων, της κοινωνίας των πολιτών και άλλων ενδιαφερομένων μερών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η ΕΕ έχει λάβει σειρά μέτρων για την καταπολέμηση της διαφθοράς: πρωτοβουλίες πολιτικής και παρακολούθησης (μεταξύ άλλων και αναγνώρισης του οικονομικού κόστους στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο), νομοθεσία και χρηματοδοτικά προγράμματα.

Δράσεις:

- *Επέκταση του έργου του κύκλου πολιτικής της ΕΕ στις γειτονικές χώρες*
- *Επανεξέταση των πιθανών μέτρων για τη μη βασισόμενη σε καταδίκη δήμευση*
- *Επανεξέταση της νομοθεσίας για τα πυροβόλα όπλα με προτάσεις το 2016*
- *Χάραξη της στρατηγικής για την μετά το 2016 περίοδο σχετικά με την εμπορία ανθρώπων*
- *Δρομολόγηση κοινών δράσεων και στρατηγικών συνεργασίας με βασικές τρίτες χώρες για την καταπολέμηση της λαθραίας μεταφοράς μεταναστών*
- *Επανεξέταση της υφιστάμενης πολιτικής και της νομοθεσίας για το περιβαλλοντικό έγκλημα με στόχο την υποβολή προτάσεων το 2016*

3.3 Καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο

Η **ασφάλεια στον κυβερνοχώρο** αποτελεί την πρώτη γραμμή άμυνας κατά του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο. Η στρατηγική της ΕΕ του 2013 για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο εστιάζεται στον εντοπισμό των περιοχών υψηλού κινδύνου, στη

³⁶ COM (2014) 64 final της 7.2.2014.

συνεργασία με τον ιδιωτικό τομέα για να καλυφθούν τα κενά και στην παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης. Σημαντικό στοιχείο στην εφαρμογή της στρατηγικής θα αποτελέσει η έγκριση του σχεδίου οδηγίας για την ασφάλεια δικτύων και πληροφοριών.³⁷ Η εφαρμογή της εν λόγω οδηγίας όχι μόνο θα προωθήσει την βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των αρχών για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, αλλά θα μεριμνήσει επίσης για την οικοδόμηση ικανοτήτων στον τομέα της ασφάλειας στον κυβερνοχώρο από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και για τη διασυνοριακή κοινοποίηση των περιστατικών. Ο Οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Ασφάλεια Δικτύων και Πληροφοριών συμβάλλει επίσης στην απόκριση της ΕΕ σε θέματα ασφάλειας στον κυβερνοχώρο καταβάλλοντας προσπάθειες για την κατοχύρωση ασφάλειας υψηλού επιπέδου σε θέματα δικτύων και πληροφοριών.

Η διασφάλιση της πλήρους εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ συνιστά το πρώτο βήμα για την αντιμετώπιση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο. Η οδηγία του 2013³⁸ για τις επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών ποινικοποιεί τη χρήση εργαλείων όπως το κακόβουλο λογισμικό και ενισχύει το πλαίσιο για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις επιθέσεις. Η οδηγία του 2011³⁹ για τη σεξουαλική εκμετάλλευση των παιδιών προχωρεί σε προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών για την πρόληψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών στο διαδίκτυο. Η Επιτροπή συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για να διασφαλίσει την ορθή εφαρμογή των οδηγιών αυτών. Οι κανόνες πρέπει επίσης να είναι επικαιροποιημένοι. Οι πολίτες εκφράζουν ανησυχίες για θέματα όπως η απάτη στις πληρωμές. Ωστόσο, η απόφαση-πλαίσιο του 2001 για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών⁴⁰ δεν αποτυπώνει πλέον τη σημερινή πραγματικότητα και τις νέες προκλήσεις, όπως είναι τα εικονικά νομίσματα και οι πληρωμές κινητής τηλεφωνίας. Η Επιτροπή θα αξιολογήσει το επίπεδο εφαρμογής της ισχύουσας νομοθεσίας, θα προβεί σε διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς και θα εκτιμήσει την αναγκαιότητα για τη λήψη περαιτέρω μέτρων.

Από τη φύση του, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο δεν έχει σύνορα και χαρακτηρίζεται από ευελιξία και καινοτομία. Στον τομέα της πρόληψης, του εντοπισμού και της δίωξης, η επιβολή του νόμου πρέπει να είναι σε θέση να συναγωνίζεται και να προβλέπει την εφευρετικότητα των εγκληματιών. Όσον αφορά την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο, οι αρμόδιες δικαστικές αρχές πρέπει να επανεξετάσουν τον τρόπο με τον οποίον συνεργάζονται εντός της δικαιοδοσίας τους και στο πλαίσιο της ισχύουσας νομοθεσίας ώστε να διασφαλίζεται ταχύτερη διασυνοριακή πρόσβαση σε στοιχεία και πληροφορίες, λαμβάνοντας υπόψη τις τρέχουσες και μελλοντικές τεχνολογικές εξελίξεις, όπως είναι το υπολογιστικό νέφος και το διαδίκτυο των πραγμάτων. Η συγκέντρωση ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε πραγματικό χρόνο από άλλες δικαιοδοσίες για ζητήματα όπως ιδιοκτήτες διευθύνσεων IP ή άλλα ηλεκτρονικά αποδεικτικά στοιχεία και η διασφάλιση της αποδοχής αυτών των στοιχείων ενώπιον των δικαστηρίων αποτελούν βασικά ζητήματα. Απαιτείται επίσης προσωπικό επιβολής του νόμου υψηλής ειδίκευσης που να είναι σε θέση να παρακολουθεί την τεράστια αύξηση στο πεδίο εφαρμογής, την πολυπλοκότητα και τα είδη του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.

Απαιτούνται σαφείς κανόνες ώστε να διασφαλίζεται η πλήρης τήρηση των αρχών προστασίας των δεδομένων, καθώς οι αρχές επιβολής του νόμου αποκτούν πρόσβαση

³⁷ COM(2013) 48 final της 7.2.2013.

³⁸ Οδηγία 2013/40/ΕΕ της 12.8.2013.

³⁹ Οδηγία 2011/92/ΕΕ της 13.12.2011.

⁴⁰ Απόφαση-πλαίσιο 2001/413/ΔΕΥ του Συμβουλίου της 28.5.2001.

στα στοιχεία που χρειάζονται για την προστασία της ιδιωτικής ζωής των πολιτών κατά της εγκληματικότητας στον κυβερνοχώρο και της υποκλοπής ταυτότητας. Η **συνεργασία** με τον **ιδιωτικό τομέα** έχει επίσης καίρια σημασία για την κοινή προσπάθεια καταπολέμησης του ηλεκτρονικού εγκλήματος από συμπράξεις μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Στην απόκριση στο ηλεκτρονικό έγκλημα (π.χ. ηλεκτρονικό «ψάρεμα») πρέπει να εμπλέκεται ολόκληρη η αλυσίδα: από το ευρωπαϊκό κέντρο για εγκλήματα στον κυβερνοχώρο της Ευρώπης, τις ομάδες αντιμετώπισης καταστάσεων αναγκών στην πληροφορική στα κράτη μέλη που πλήγονται από την επίθεση έως τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου οι οποίοι μπορούν να προειδοποιούν τους τελικούς χρήστες και να προσφέρουν τεχνική προστασία. Εν συντομία, το έγκλημα στον κυβερνοχώρο απαιτεί μια νέα προσέγγιση για την επιβολή του νόμου στην ψηφιακή εποχή.

Το **ευρωπαϊκό κέντρο για τα εγκλήματα στον κυβερνοχώρο** της Ευρώπης μπορεί να στηριχτεί στο υφιστάμενο έργο του για να αποτελέσει κεντρικό κόμβο πληροφοριών σχετικά με την επιβολή του νόμου σε αυτόν τον τομέα. Η σύμβαση της Βουδαπέστης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο, που έχουν επικυρώσει τα περισσότερα κράτη μέλη, παραμένει το διεθνές πρότυπο συνεργασίας και υπόδειγμα για την εθνική και ενωσιακή νομοθεσία. Όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να κυρώσουν τη σύμβαση. Πρωτοβουλίες όπως η ομάδα εργασίας ΕΕ-ΗΠΑ για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο και το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και η παγκόσμια συμμαχία κατά της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών στο διαδίκτυο αποδεικνύουν την αξία της διεθνούς συνεργασίας και θα πρέπει να προωθούνται, ενώ παράλληλα θα πρέπει να ενισχυθούν συνέργειες με δράσεις δημιουργίας ικανοτήτων στον κυβερνοχώρο, οι οποίες χρηματοδοτούνται από μέσα εξωτερικής βοήθειας.

Η **Eurojust** θα πρέπει, με τη χρήση των κατάλληλων εγγυήσεων, να συνεχίσει να διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και να εντοπίζει τις προκλήσεις όσον αφορά τη συλλογή και τη χρήση ηλεκτρονικών αποδεικτικών στοιχείων σε έρευνες και δίωξεις ηλεκτρονικών εγκλημάτων. Η Επιτροπή θα επιδιώξει να διασφαλίσει τη δυνατότητα κάλυψης από τη δικαστική έρευνα, τη δίωξη και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή των σχετικών σύγχρονων μέσων επικοινωνίας (όπως είναι για παράδειγμα το πρωτόκολλο μεταφοράς φωνής μέσω του διαδικτύου (VoIP)). Τα διάφορα πρότυπα σχετικά με το παραδεκτό των αποδεικτικών στοιχείων δεν επιτρέπεται να αποτελούν εμπόδιο στην καταπολέμηση της τρομοκρατίας και του οργανωμένου εγκλήματος.

Δράσεις:

- *Ανανεωμένη έμφαση στην υλοποίηση των υφιστάμενων πολιτικών για την ασφάλεια στον κυβερνοχώρο, τις επιθέσεις κατά των συστημάτων πληροφοριών και την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών*
- *Επανεξέταση και, ενδεχομένως, επέκταση της νομοθεσίας για την καταπολέμηση της απάτης και της πλαστογραφίας που αφορούν τα μέσα πληρωμής πλην των μετρητών, με υποβολή προτάσεων το 2016*
- *Επανεξέταση των εμποδίων στις ποινικές έρευνες στον τομέα του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο, ιδίως όσον αφορά ζητήματα αρμόδιας δικαιοδοτικής αρχής και κανόνες σχετικά με την πρόσβαση σε αποδεικτικά στοιχεία και πληροφορίες*
- *Ενίσχυση της δράσης για τη δημιουργία ικανοτήτων στον κυβερνοχώρο στο πλαίσιο των μέσων εξωτερικής βοήθειας*

4. ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΠΟΡΕΙΑ

Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την ασφάλεια που προσδιορίζει τα μέτρα που είναι αναγκαία για την επίτευξη υψηλού επιπέδου εσωτερικής ασφάλειας στην ΕΕ. Πρέπει να αποτελεί **κοινό θεματολόγιο**. Η επιτυχής εφαρμογή του εξαρτάται από την πολιτική δέσμευση όλων των εμπλεκόμενων παραγόντων, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων της ΕΕ, των κρατών μελών και των οργανισμών της ΕΕ, να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες και να συνεργάζονται καλύτερα μεταξύ τους. Απαιτεί μια παγκόσμια προοπτική όπου η ασφάλεια θα βρίσκεται ύψιστο μέλημα των εξωτερικών προτεραιοτήτων μας. Η ΕΕ πρέπει να είναι σε θέση να αντιδρά σε απροσδόκητα γεγονότα, να εκμεταλλεύεται νέες ευκαιρίες, να προδιαγράφει τις μελλοντικές τάσεις ως προς τους κινδύνους για την ασφάλεια και να προσαρμόζεται σε αυτές.

Η Επιτροπή καλεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να εγκρίνουν αυτό το θεματολόγιο ως ανανεωμένη στρατηγική εσωτερικής ασφάλειας ενόψει του προσεχούς Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Ιουνίου του 2015 και να δεσμευτούν ενεργά για την υλοποίησή του σε στενή συνεργασία με όλους τους σχετικούς παράγοντες. Καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να εκλάβουν αυτό το θεματολόγιο ως **υπόβαθρο για τη συνεργασία και την από κοινού δράση της Ένωσης** αναφορικά με την ασφάλεια μέσα στην επόμενη πενταετία, με σκοπό την ανάπτυξη ενός αυθεντικού χώρου εσωτερικής ασφάλειας στην ΕΕ.